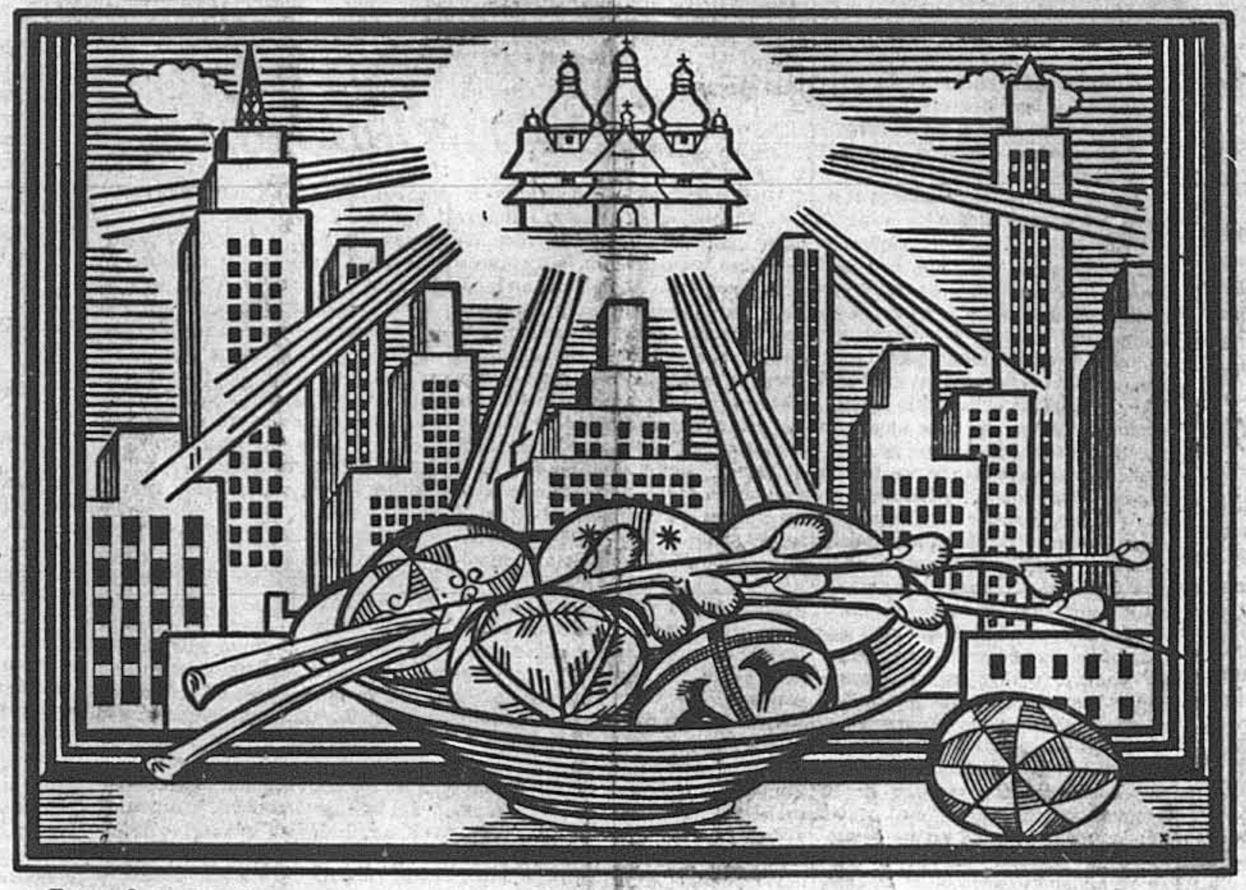
Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНО: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го КВІТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS N. 99. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 19, 1952. VOL. LX.

Христос Воскрес! — Воістину Воскрес!

Д. Галичин

З Воскресенням Христовим!

Кожного року, рік річно, упродовж 59 років вітав У.Н. Союз своє членство й увесь український загал з радісним святом Воскресення Христа, Сина Божого. Вітав він своїх членів і в самих початках, коли їх ряди були ще нечисленні, коли їх було тільки кілька соток, вітав і тоді, коли їх було кілька тисяч, вітає і тепер, коли кількість членства нараховується вже на десятки тисяч. Вітав він насамперед тих селянських синів і дочок, що творили тут першу українську іміграцію на американській землі. Вітав опісля і їх дітей, роджених уже в Америці. Вітав він по першій світовій війні й другу українську іміграцію, вітає тепер і третю, найновішу іміграцію тих, що були змушені московсько-большевицьким наїзником залишити свою рідну землю.

Вітав Союз своє членство в різні часи і серед різних обставин, і тоді, коли більшість з них працювала важко в копальнях вугілля, і тоді, коли вони вже доробллялись і їм ставало краще жити.

А разом з членством і українською спільнотою на американській землі У. Н. Союз вітав теж і поневолений український нарід. „Щасливих та веселих свят, Тобі, поневолений український народе" бажали члени Союзу на сторінках „Свобода" ще в 1895 році. І так кожного року, рік річно засилали вони свої щирі Великодні побажання, свої гарячі молитви, благаючи Воскресшого Сина Божого, щоб допоміг воскреснути поневоленій Батьківщині — Україні.

Засилали члени Союзу ці побажання і тоді, коли Україна була під двома займанцями, і тоді, коли вона була почетвертована, і тепер, коли вона об'єднана в одній соборній тюрмі і коли її доля найтяжча за всі часи існування українського народу.

Зашлімо й цього року наші щирі Великодні побажання, та зашлімо їх не тільки на словах, але також і на ділах. Бо головно діл вимагає від нас теперішнє положення України. Бо саме в часі Великодня донесли часописи нові грізні вісті, вісті про те, що західний вільний світ готов знову попасти в засідку, яку готовить для нього Сталін своїми заявами про мирні заміри Москви, та своїми обіцянками про можливості торгівлі з Москвою на більйони долярів.

Супроти таких грізних познак, які не означають нічого іншого, як тільки те, що західний вільний світ хоче поставити сумнівне поліпшення економічного положення своїх країн вище їх забезпеки, наші обов'язки супроти України, наша місія ширення правди про російську тюрму народів, наша місія мобілізування світової опінії для викриття правдивого обличчя російського імперіялізму набирає тепер ще більшого значення.

Ми сповнимо ак слід ці наші обов'язки, коли з нагоди свят Воскресення Христового постановимо:

Розбудовувати та зміцнювати новими членами цю остою українства на американському континенті, якою є Український Народний Союз.

Давати видатнішу і більшу матеріяльну допомогу для праці Українського Конґресового Комітету.

Брати активну участь в кожній ділянці громадського життя по своїх громадах.

Христос Воскрес —

Воскресне Україна!

Пантелеймон Коваліва

Смерть і Світле Воскресення

Страсний тиждень — це особливо дорогий для нас час, бо він нагадує нам останній тиждень нормального життя на землі Ісуса Христа. Це був тиждень завершення тридцяттри річної жертви Боголюдини мучиницькою смертю на хресті...

Бог в образі людини зійшов на землю, щоб спасти людство. Своїм життям і наукою Він прокладав шлях до спасіння, творив чудеса, виявляючи своє милосердя і любов. Він був прикладом того ідеального життя, що для нього призначена людина. Все це викликало до Нього підозріння агентів римського уряду і жорстоку ненависть служителів єрусалимського Храму. — Після довгих переслідувань і випробувань Його схоплено і обвинувачено в порушенні закону.

Це був останній тиждень Його життя. Цей тиждень приніс Йому страждання і смерть на хресті. Він перетерпів усе це за щастя людства, за те, що говорив правду і що він — Бог. Свою божеську природу Він виявив в усій силі і величі Своїм світлим Воскресенням із мертвих. Сумні події і Страсного Тижня давно вже були попереджені обіцяною перемогою Світлого Тижня. Здійснились Божі обіцянки, що їх Він посилав іще через пророків: смертю переможено смерть, і ніяка людська влада з її величезною силою не могла перешкодити Богові здійснити ці обіцянки.

Ми — наслідувачі Божественного Христа і тому шануємо ці події, цілком усідомлюючи, що тільки через смерть могла настати перемога, тільки через страждання і смерть Христа могло настати викуплення людства від гріха і смерти. Ця Божественна сила викуплення проявилася в акті Воскресення.

Христос міг би уникнути страждань і смерти, як би Він відмовився від Свого Божества. Але Христос цього не зробив, Він мав мужність оголосити світові Своє Божество, — навіть хоч би вмерти мав за нього. Таке мужнє поводження Христа як Боголюдини — зміцнює в нас віру в Його Божество, викликає і в нас мужність поділяти Його страждання. Ми страждаємо в обороні людської гідности, що за неї Христос прийняв смерть на хресті. Ми страждаємо від тих, що не вірують в Христа і викривляють саму суть призначення людини. Але ми знаємо що ми не одні в стражданні, що з нами Христос. Ми разом з ним ідемо в Гетсиманський Сад, підносимось разом із Ним і на Голготу, щоб поділити там Його страждання.

Христос не раз говорив, що той, хто бажає йти за Ним, — мусить нести свій важкий життєвий хрест. Він ніколи не обіцяв фізичного комфорту, бо царство Його не від світу цього. Він прийшов на землю заснувати Царство Боже, Царство Духа, Царство Правди і Любови. І до цього царства людина має йти важким тернистим шляхом. Христос не раз передрікав Його наслідувачам страждання і переслідування за Його Церкву. Це передрікання Христа здійснювалось багато разів. Воєнна сила, грошева влада, вигнання, конфіскація, вбивство, голод тощо, — все це мало місце в минулому і скероване було на те, щоб знищити Божественного Спасителя та Його наслідувачів.

Але всі ці страждання в Христі, всі ці важкі випробування, що їх зазнавали Христові наслідувачі, кінчались перемогою правди. Християнство дедалі здобувало нові перемоги на славу Божу, на добро людству. Образ Божий в людині ніколи не може бути переможений. Можна ув'язнити і вбити віруючу людину, але ніколи не можна знищити в ній образ Божий. Людська гідність, що носить у собі образ Божий, через страждання і муки кінець кінцем таки прийде до перемоги. Ніяка сила в світі не зможе знищити тієї близькости, що є між Христом та його наслідувачами.

Церква Христова і цього року святкує свою переможну паску, „ворота адові" її не здолали. Мільйони страдників у ці святі дні згадують про ті несправедливості і жорстокості, що їх вчинено проти їх Спасителя, Ісуса Христа. Вони згадують про ту брехню, що її сказано проти Нього устами фальшивих свідків; згадують про зрадника Юду, що продав Христа за тридцять срібляників. Знову перед їх очима стає величня постать Того, Хто знемагає й спотикається під вагою хреста. Вони бачать Його розп'ятим на хресті і чують Його божеський голос: „Хто проходить дорогою, стань і подивись, чи бачив ти горе, подібне до мого горя."

Нині серця тих мільйонів звернені до всемогутнього Бога, до Спасителя з вдячністю, що за ради них Він пролляв кров, з утіхою та твердою надією на своє викуплення. Горе перетворилося в радість. — Важкий тернистий шлях Христа в Його земному житті не скінчився Голготою. Божественний шлях нашого Спасителя повів далі Його до перемоги, до світлого Христового Воскресения. — Христос Воскрес!

Борис Олександрів

ВЕЛИКОДНІ ДУМИ

Весняний день. Співучі тони
І небо золотом горить...
„Христос воскрес"! — співають дзвони,
Колишуть піснею блакить.

І кожен раз, як дзвонним гулом
Лунають величі слова, —
Як голос давнього — минуле
У наших думах ожива...

У синю далеч линуть мрії...
О, краю сонця і степів,
Щоб загубить свої надії,
Ти довго-довго так терпів!

Але ніколи світло раю
Не погасало в шумі гроз.
То ж вірю я, що й Ти, мій Краю,
Так само вічний, як Христос!

Настане день — і морок тучи
Розіб'є променем ясним,
Із ночі кривди і наруги
Ти вийдеш чистим і міцним!

І не злоба, не дух мамони
У краю волі буде жить.
А тільки — Бог! Воскресні дзвони,
Великдень, сонце і блакить...

Ол. Зозуля

ПИСАНКА

(з книги спогадів)

...Як завжди, першу вістку про Воскресення Христа подали дзвони Лаври. За ними озвалася Св. Софія, потім Собор Володимира, і в ту ж мить загули дзвони по всіх церквах столиці. А хто чув, коли одноразово задзвонять в тисячу дзвонів різної величини і звуків, той на віки запам'ятає цю небесну симфонію. Саме тому, мені ще й досі чуються ті урочисті мелодії дзвонів, що луною розносились — десь в глубині темного неба.

І, ось під час цієї небесної симфонії, я зривався з ліжка, одягався, і кулею вилітав на вулицю, де на мене чекали мої малі друзі. Усім нам хотілося у цю святу ніч обійти усі Храми, але їх сотні...

Свій обхід починали ми з Володимирського Собору. Далі йшли до Софії, Михайлівського манастиря потім до Андріївського Собору, а вже звідтіля йшли на Подол. Хоч усюди величезний людський натовп не давав нам добратися в середину церкви, все ж ми були до краю раді, що це торжество проходить не без нашої участи.

Нам дуже подобалось, що ще вчера біля кожної церкви вся територія заставлена кошиками з свяченим. Тисячі свічок горять біля тих кошиків: пахне воском, медом... З глубини церкви, крізь відчинені вікна доноситься урочистий спів: „Світися, світися, новий Ієрусалиме..." — І ці зворушливі слова повторює тисячний натовп, що стоїть аж по другу сторону брами.

Аж на світанку ми добрались до Успенського Собору Лаври. По всій території цього святого місця десятки священиків святять паску. Народ співає, а дзвони безперервно гудуть, розносять по місту радість християнську. Всюди чути:

— Христос Воскрес!

— Воістину Воскрес!

І разом з сонцем тисячі киян розходяться по домах. — Вони йдуть з веселим, піднесеним настроєм, при зустрічах христосуються, бажають один одному щастя й довголіття.

Старенький монах на головній брамі Лаври дарує дітям писанки. О, яка це радість одержати в подарунок різнокольорову писанку! Хіба можу я це забути? О, ні! Я ще й до сьогодні пам'ятаю, як міцно стиснув я її в своїй дитячій ручці і щосили біг з Печерської гори додому, щоб показати рідним. Це була звичайна писанка, чотирохкольорова, з написом: з одного боку — ХВ, з другого — ВВ.

Десятки років зберігав я ту писанку, як дорогу, святу для мене пам'ятку, але...

Ні, не зберіг я дорогого подарунку, як і не зберіг і Київ тих чарівних Храмів. Мою ж дорогоцінну писанку, в лихі роки сконфісковано, як річ релігійного походження.

Не зберіг я писанки як річ, але в глибині своєї душі зберіг її колір і те, що на ній було написано.

БАГАТО РАДОСТИ І ЩАСТЯ
В ДЕНЬ ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
усім своїм Членам та всьому Українському Громадянству
ГОЛОВНИЙ УРЯД
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

СИЛА ТРАДИЦІЇ

З нагоди всіх наших релігійних і національних святкувань нам завжди приходиться тільки дивуватись і подивляти, яку незмірно велику і спасенну силу мають наші традиції. Сміло можемо твердити, що цим нашим релігійним і національним традиціям ми, як народ, у великій мірі завдячуємо наше життя. В найчорніших годинах нашої історії ці традиції були для нас часто останньою дошкою рятунку, не давали нам розгубитись в темряві неволі та були для нас панцером проти всіх ворожих атак на нашу духовість, наше національне „Я". Що більше, ці традиції були для нас часто не тільки пасивною обороною, але й успішною протиатакою на ворога.

На це маємо безліч прикладів в історії, від самих її початків. Родинні, громадські, релігійні, народні, культурні, побутові і тим подібні традиції нашого народу завжди були з одного боку джерелом надхнення і творчости, а з другого боку джерелом сили і спротиву проти всіх ворожих наступів. Ворожі навали розбивали державні форми українського народу, нищили матеріяльні добра і надбання, але завжди були безсильні проти сили українських традицій. Ворог накидував народові свої порядки, але не міг йому накинути своїх звичаїв; руйнував святині, але не міг зруйнувати віри народу; ухвалював закони, але вони ніколи не приймалися інакше, як насильно. В кожній руїні українського життя зберігалася іскра українських традицій, яка раніше або пізніше розгорялася вогнем відродження.

В чому криється та непереможна сила українських традицій? Думаємо, що головно в тому, що вони випливають з глибини народної душі і народного характеру. Наш народ творив ті традиції, вкладав в них свою душу і тому вони йому такі дорогі. Ми не були ізольовані від світу, ми приймали найкращі зразки культурних досягнень інших народів, але перетоплювали їх у вогні власної душі і власного життя та вплітали їх у вінок власних досягнень. „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь" — оформив цей процес наш національний Пророк.

Чудодійну силу національних традицій ми маємо можність спостерігати теж тут в новій Батьківщині. Можна твердити, що ці наші релігійні і народні традиції зберегли нашу американсько-українську громаду та одушевили її творчістю, яка дала великі результати. Щоб могти молитись та святкувати в своєму традиційному обряді, перші наші піонери на цій землі будували хай і скромні храми Божі, хоча навколо них вже були величаві інші святині. Вони будували народні доми, щоб могти продовжувати свої національні традиції, хоча могли користати з великих інших культурних і розвагових можливостей. Майбутній дослідник виявить колись, яку величезну ролю в збереженні нашої спільноти на цій землі мали такі традиції, як пісні і танці, колядки, щедрівки, гагілки, писанки і навіть борщ та вареники. Ми знаємо, що власне до цих релігійних і народних традицій ще найбільш прив'язані молоді наші, народжені на цій землі вже перша, друга а то й в деякій кількості третя генерація. Що більше, ми бачимо, що ці традиції здобувають собі щораз більше признання і уваги теж серед американського загалу й навіть поступово серед нього приймаються. Ми бачимо, що ці наші українські традиції, звичаї і обряди, це наші великі культурні досягнення, які сміло можуть увійти в загально-людську культурну скарбницю і записати в ній українське ім'я.

Ці міркування насуваються у зв'язку з „нашим" Великоднем. Ми зробимо велику прислугу сами собі і нашим нащадкам, ми зробимо цю прислугу нашому народові і цивілізованому світові, як зберігатимемо наші традиції живими, як вони будуть не тільки на сцені, але й в нашому домі і в нашій громаді, як ми їх плекатимемо та вдосконалювати. Ми маємо на це всі можливості на цій вільній землі і це є нашим обов'язком тим більше, що всі ці наші традиції, цю нашу народну душу невпинно намагається знищити жорстокий ворог на рідній Українській Землі.

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

● Повідь ріки Мізурі в стейті Айова увійшла в свою найбільш критичну фазу, як нові дощі піднесли рівень води до понад 30 стіп. Федеральні, стейтові і місцеві власті роблять розпачливі заходи в місцевостях Омага та Каунсил Блоффс, щоб здержати повідь, скріплюючи гаті. В акції бере участь військо.

● В Ню Йорку відбулося прийняття стейтового комітету Демократичної партії для Аварела Гарримана, теперішнього директора Акту Взаємної Безпеки, на якому видвигнено справу його кандидатури на президента країни. Президент Труман надіслав привітального листа, в якому високо оцінює заслуги Гарримана для країни.

● Чарлз Сойер, секретар торгівлі та керівник захопленої урядом сталевої індустрії, скликав на сьогодні конференцію виконавчих представників тої індустрії. Здогадуються, що Сойєр в імені уряду обстоюватиме підвишку платні робітникам сталевої індустрії, щоб в той спосіб полагодити конфлікт і відвернути загрозу страйку та привернути нормальні відносини в тій важливій ділянці краєвого господарства.

● Президент Труман на окремій пресовій конференції у Вашинґтоні вияснив причини своєї відмови від кандидатури на перевибір президентом країни, вважаючи, що жадна людина не є незаступима на будь-якому пості, включно з постом президента.

● Після резиґнації Чарлза Е. Вилсона з посту директора Бюра Оборонної Мобілізації у Вашинґтоні серйозно розглядається можливість ліквідації тої важливої аґенції. Її функції мала б перебрати Адміністрація Оборонної Продукції.

● Аліянтські представники на конференції в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї погодились, щоб штабові старшини знову почали таємні наради в справі виміни полонених. Ці переговори були перервані перед двома тижнями, щоб обидвом делеґаціям дати можність порозумітись зі своїми урядами в справі евентуального компромісу, бо аліянти вимагали, щоб репатріяція полонених відбувалася тільки на добровільній базі, а комуністи обстоюють примусову репатріяцію всіх полонених.

● За одинадцять днів увійде в силу мировий договір з Японією й тоді ця країна матиме право робити заходи в справі її членства в Об'єднаних Націях. Проте, японський уряд ще досі не рішився чи він має збільшити кількість тих країн, проти членства яких в ОН спротивляються Совєти.

● Члени федерального парляменту Західної Німеччини з впливового комітету закордонної політики видвигнули домагання, щоб скасувати обмеження торговельних стосунків Німеччини із совєтським бльоком. Рівночасно з тим повідомлено вже про деякі торговельні трансакції німецьких підприємців з червоним Китаєм.

● Ген. Алфред Грунтер, шеф штабу в очолюваному ген. Айзенгавером головному командуванні аліянтських збройних сил в Европі, прибув літаком з Парижа до Вашинґтону. Він відмовився від будь-яких коментарів щодо дальших задумів ген. Айзенгавера та щодо можливостей його наступства після того, як він залишить пост головного команданта в Европі з днем 1-го червня.

● Впливовий американський журнал „Ню Лідер" з 14-го квітня помістив дуже некорисну для українців статтю якогось Філіпа Мартіна про „справу ген. Гулая".

Іван Баденко

В ритмі єдиному

Тут ми й зупинимось!.. Пахне сосновий ліс, сонцем пригрітий, випромінюють скелі тепло, і річка блищить, ген, у долині... Сядем на кручі — ніби й немає нас зовсім, бо ми живемо в тій хвилі, як оті скелі, той ліс і та річка...

І пригадалось: ще за дитинства я до природи був дуже чулий. У грудях було щось зростає, і згадуєш пізрозумілі слова: „Їм же вся биша"... І за пустельників згадував був, що падали, землю цілували екстазно, і серце від щастя в мені завмирало...

Сьогодні сонце у моїх грудях родить тремтіння. Шепоче вітер, дихають скелі, ваблять, кличуть безмежні далі, і я зливаюсь з життям єдиним!

Навколо постали величні картини: в ритмі космічному, в ритмі єдиному творить і нищить закон один!

Бачу: формує тумани космічні, родяться зорі, сонце, планети. Бачу, як гори ростуть аж під хмари, як океани їх знов змивають... Бачу людей у печерах, в палацах, пишні храми і криваві бої, тихість і гордість, любов і ненависть, ласку й жадобу, милость і гнів...

В ритмі єдиному, в колі одвічному, в русі спіральному всесвіт в мені!.. Бачу я людство в світлі і в тьмі, Богу подібне і Сатані!..

Бачу я Тихого Спаса страждання, наше з Богом єднання!..

Пахне сосновий ліс, сонцем пригрітий, дихають скелі теплом, річка блищить у долині...

ТРАДИЦІЙНИМ ВЕЛИКОДНІМ
„ХРИСТОС ВОСКРЕС"
вітають
ВСІХ УКРАЇНЦІВ
РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Свято Віри і Надії

Для глибоко віруючих піонерів цієї християнської країни, в якій живемо, Біблія була чи не єдиною книжкою, з якої вони набирали життєвої мудрости і сили, коли доводилось їм перемагати великі труднощі. Вже те, що половина їх вигинула в першому році прибуття з голоду, холоду і недуг, вказує, як важко було їм класти основи під сьогочасну Америку, багату і могутню. Навіть і нині, коли треба розумно розв'язати якусь складну проблему, домашню чи міжнародну, старі американці звертаються в першу чергу — до Біблії, а потім до Конституції. Як ті, що не втратили релігійного духа своїх предків, вони голосно протестують проти комерції, з якою зв'язують торговці Різдво. Вони протестували цього року також і проти тих торговельних фірм, що хотіли використовувати навіть і день Воскресення для бизнесу. Бо в таке свято, як сьогоднішнє, вже сама природа, пробуджена до нового життя, повинна б відвернути нас хоч на часочок від матеріяльного світу. А тут ще й така глибока і чарівна містерія, як Христове Воскресення!

Ми, українці, вміємо відчувати весну, бо ми діти села і природи. Христова наука була для нас, покривджених і поневолених, єдиною опорою в терпіннях і нуждах, як і єдиною надією на краще майбутнє. З такими почуваннями зустрічали ми не один Великдень, з такими надіями вітаємо й цьогорічний. Ми переконані, що в кожній українській хаті поза залізною заслоною лунатиме й сьогодні радісне й могутнє „Христос воскрес!" Будуть радіти теж і українці на цій Богом благословенній землі, старі й нові іміґранти і ті, що тут родились і виховались. Але інакше там, на Україні. Як мало там таких, що пам'ятають справжній український Великдень! Старе покоління, якщо не вимерло, то певно догибає десь на Сибіру. Мало хто залишився живим навіть і з дітей ними вихованих. Це ж ненадійний для Москви елемент! Знов наймолодше покоління, навіть якщо й чуло про Великдень, то певно Його не розуміє, бо виросло в чужій школі, наставлений Кремлем, яка ввесь час голосить, що релігія це опіюм для народу.

Ніяково нагадувати ці речі в радісний день Воскресення. Але й годі відігнати сумні думки від себе. Вони самі насуваються, хоч знаємо, що це день перемоги добра над злом, хоч бачимо власними очима, як навіть у природі життя перемагає смерть, бо ж оживає те, що в зимі завмерло. Оживе справжній Великдень і в нашій Україні, прийде й там кінець злу і понесеться знов, по церквах і хатах, стародавнє, радісне „Христос воскрес!" Як віруючі в Христа не можемо ні на хвилину сумніватись, що так не станеться. Хрест, який несе наш український нарід, таки заведе його до нового, вільного й щасливого життя.

Сьогодні не один тільки український нарід у неволі кремлівського сатани. Сотні мільйонів людей попали в те саме нещастя. Було б прямо гріхом думати, що всі ці мільйони мають виховуватись надалі в безбожництві й залишитись у темному царстві. Правда, очі наші шукають з розпукою тої сили, яка хотіла б і могла б перемогти кремлівського диявола. Не бачимо її. Але чи ми ніколи не чули, що ніхто інший, а тільки сам Бог вивів жидів з єгипетської неволі?

Христове воскресення нагадує і нам, щоб ми не розпачали, коли в наших змаганнях рятування українського народу не знаходимо хвилево належного відгомону в Америці й світі. Бо чистій і справедливій справі сам Бог помагає!

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Великдень. Ми обходимо його кожного року з тими самими почуваннями і з тими самими надіями ,хоча й не завжди в таких самих обставинах. Велика річниця і її велика символіка вже самі по собі викликають якісь інші святочніші дрогання душі, прояснюють навіть найбільш захмарений небосхил нашого особистого чи спільнотного життя новими надіями, бо скріплюють віру в справедливість і вічність.

Великдень обходимо кожного року і кожного року з однаковою дбайливістю приготовляємося до нього, наскільки нам на це дозволяють наші скомпліковані обставини. Відповідною дбайливою підготовкою до Великодня створюємо ту святкову атмосферу і той святковий настрій, на тлі яких великодні дзвони грають ще більш величаво і ще більшу вроочисту воскресну пісню.

Різні народи мають різні звичаї святкувань, як рівно ж і підготовки до них. До прадавніх українських звичаїв в підготові до Великодня завжди належало дві головні справи: „вибілення" хати і сповідь. З особистих переживань або з оповідань, усі ми знаємо, з якою дбайливістю наш народ на рідній землі, коли мав на це можливість, виконував власне ці дві головні підготовки до Великодня. Під час великого посту, безпосередньо перед Великоднем, дбайливі господарі заглядали в кожний куток своєї хати, заліплювали діри, викидали все зайве, білили стіни, мили вікна, робили направду — сказати б — генеральну чистку, щоб зустріти Великдень. Такий сам порядок робив кожний сам зі собою. Приготовлялючись до сповіди, просив прощення в усіх, кому зробив кривду, чи обидив, подавав руку до згоди сусідові, простив сам усім і в усіх прощення просив та робив основний іспит совісти і всі свої прогріхи та провини говорив на сповіді, рівно обіцюючи поправитись. Нічого дивного, що на тлі такої душевної і хатньої чистоти Великдень був направду великим днем.

Цей прекрасний звичай української людини міг би мати ще більш спасенні наслідки, як би його так живцем перенести на нашу спільноту, її групи та інституції. Усі ми з великою тугою очікуємо нашого національно-державного воскресення, змагаємо до нього, але нам так важко його діждатися можливо тому, що ми не робимо до нього ції найбільш основної підготовки: не чистимо нашої хати і нашої душі, хоч цілком певно і в одному і в другому випадку у нас призбиралося багато дечого зайвого. Якби ми так бодай раз перед Великоднем зробили основну перевірку наших установ і наших ідеологій, якби ми так могли здобутись на мужність признатись до своєї помилки і признати правильність іншого, якби ми облегшили своє громадське і національне сумління дбайливою перевіркою наших діл і думок та щирим визнанням наших провин, якщо ми бодай раз в році потрапили теж в громадському розумінні бути митарем, що б'ється в груди та в свідомості своїх провин не поважується піднести очей до неба, ми цілком певно виконали б головну передумову для здійснення нашого національного Великого Дня.

Уявімо собі тільки, що в ці грізні часи наших н а ц і о н а л ь н и х страстей кожний з нас як громадянин, бодай сам перед собою вдариться в груди та признається до своїх головних національних гріхів: що не служив своєму народові завжди і не служив добре, що свого рідного по крові брата був би в ложці води втопив, що дбав про своє дочасне, забуваючи про вічне свого народу, що у відношенні до свого народу та його потреб не визнавав жадної засади, як тільки свою вигоду, або свою амбіцію, що кривив душею та серпанком великих фраз намагався закрити нужденність своїх діл та що теж в громадському розумінні грішив проти всіх Божих і народніх законів та заповітів. А якби так за кожною одиницею зробили те саме теж всі партії і всі інституції, якби вони вичистили свою партійну чи організаційну хату та громадською сповіддю облегшили своє партійне сумління, якби вони простили і прощення просили, тоді цілком певно наш національний Великдень прийшов би як самозрозумілий результат направду дбайливої підготовки до нього.

Іван Кедрин

ДВІ БАТЬКІВЩИНИ

Проблема двох батьківщин існує відколи люди почали мандрувати світами й поселюватись на постійне у віддалених від рідного краю країнах, створювали собі там нову екзистенцію, привикали до тамошніх відносин і звичаїв, — переймали їх та жили взагалі життям, пристосованим до нових умовин. З літератури й оповідань ми чували давно про „прибрану батьківщину" різних добровільних чи примусових вигнанців з дійсної батьківщини. Не перевіривши цього процесу на власному досвіді, ми не здавали собі справи з повної, гостроти і глибини цієї проблеми. Безкритично приймали до відома, що та чи інша країна ставала для того чи іншого мандрівника „прибраною батьківщиною": він так поставився до неї або з вдячности за вирятування з життєвих турбот, або з привички до нової країни поселення, привички, яка ставала тим актуальнішою і сильнішою, чим слабші ставали спомини, надщерблювані зубом часу. Кажемо свідомо про „мандрівників", бо „прибрана батьківщина" ставала проблемою саме не-політичних еміґрантів. Для цих останні поняття батьківщини далеко глибше, бо получене не тільки з сентиментом, вродженим кожній людині до тієї землі, що на ній вона вродилася і виросла, але вже також із певним окресленим політичним світоглядом, політичними зацікавленнями і політичними життьовими цілями.

І тому теж проблему двох батьківщин треба розглядати під кутом і сентименту і розуму. Відступня чутливости індивідуальної вдачі залежить більша чи менша туга за рідним краєм. Є одиниці, що живуть взагалі тільки спогадами свого минулого, втікають від усіх нових проблем, здригаються на саму думку про конечність вирішувати якусь справу буденщини, якісь нові проблеми. Є теж одиниці, що для них кожний пережитий день — це вже замкнена сторінка, до котрої ніхто вертатися, тому всю свою увагу присвячують тільки щораз новим сторінкам, актуальщині, вимогам нових днів. І поміж цими скрайностями людської вдачі, — поміж надмірним сентименталізмом та надмірним практицизмом чи реалізмом — є більшість людського роду, що поєднує в своїй вдачі і природний сентименталізм і природне зрозуміння життьових вимог. Людина і тужить і згадує минуле і лине до пережитого і водночас несвідомо, підсвідомо чи свідомо привикає до новини, пристосовується до нового оточення, піддається довкільним впливам. І на це нема ради. Бо це саме лежить у людській природі Очевидно, що інакше реагує на всі життьові переживання і всі явища дитина, молодь чи люди старші, ще інакше — старці. Палючу тугу за рідним краєм (вона має навіть власний термін „носталґія") — може відчувати й молода дівчина чи юнак. Але чи не будуть вони відчувати її багато-багато коротше, як їхні батьки чи діди: бо молодь палкіше захоплюється всіми новинами, швидше пристосуваться до нових умовин і психічно настаблена на організування собі життя, що на ньому не тяжать ще такі важкі гіпотеки минулого, як на людях старших віком..

Це все торкається напр. тих неспокійних духів, що швендялись і швендяються по світі, — гнані внутрішнім неспокоєм чи бажанням пригод або цікавістю бачити нові краї і нових людей, аж поки десь колись щось їх затримає, відірве від їхнього села — міста, вулички і дому, і прикріпить до нових, далеких, інших. І може дехто з них, що раніше нудьгував дома, не міг довго вдержатись і рвався в світ, може дехто з них мріятиме за поворотом в своєх, може жертиме його палюча туга і скорочувати життя на чужині. І такі одиниці не знатимуть і не матимуть „прибраної батьківщини", бо до них просто психологічно, за їхньою вдачею, не стосується можливість такого пристосування до нового оточення,— щоб бодай у частині рівноважити сентиментом до нової країни поселення сентимент до першої, — справжньої батьківщини. Але це власне ті людські типи, ті людські вдачі, що в них вирішним чинником є чинник тільки сентименту та які не мають навіть потреби кермуватися також іншими спонуками. І тому такі людські типи були і перед народинами великої національністичної течії у 19-му сторіччі — в реакції на Наполеонські війни (в одних народів, як напр. в поляків, у зв'язку

(Закінчення на стор. 6.)

Дам'ян ГОРНЯТКЕВИЧ

„СВІТЛО СВЯТЕ"

Проф. Александер Брікнер (поляк) помістив на самому початку своєї вступної статті до польського перекладу „Слова о полку Ігоревім" (Краків 1928) ось які замітні слова: „Ніяка зі середньовічних слов'янських літератур не може повеличатися такими жемчугом, як українське Слово Ігоревім". Але наше славне „Слово о полку Ігореві" не є єдиним пам'ятником староукраїнського письменства, яким ми можемо перед цілим культурним світом повеличатися: сьогодні вже загально відомі наші найстарші літописи, добре ім'я України прославили теж численні чужинці своїми ентузіястичними описами власних подорожей по нашій прекрасній Затьківщині. Вистане тут згадати хоч би „Описання України" Воплана, твір який переложено на різні европейські мови, а далі „Мандрівку патріярха Макарія", описану арабом зі Сирії Алепським Павлом, де автор цілий один том присвячує Україні. Тут згадую лише про найважливіший твори зі старої доби української літератури, до яких слід зачислити ще й такі справжні перлини, як „Поучення дітям" Володимира Мономаха, або „Паломництво до св. Землі" ігумена Данила". В чому полягає висока вартість тих творів , тайна їхнього чару? Вони є для нас неначе наша національна Біблія, з якої пізнаємо староукраїнський побут, озолочений чаром давноминулих віків, вслухуємося в священну мову їхніх авторів, преподобних черців київських монастирів, слухаємо слів простих але яких глибоких своїм змістом!

Підім сьогодні за одним із них, за Данилом паломником, ігуменом чернігівської землі. Він відбув в рр. 1113—1115 подорож до Палестини, щоби там ходити слідами нашого Спасителя, цілувати землю, на якій спочивали його стопи, плакати на його гробом, а врешті запалити лямпаду з нашої Руської землі на святім Гробі Господнім. Ось як оповідає він про свій побут у Єрусалимі в часі свят Воскресення: як тільки він, з головах святої могили „за вся князя наша и за всю Рускую землю, за вся християне Руськія земля". Нижче подаю переклад одного з найінтересніших розділів книги Данила п. з.: „Про чудотворне запалення святого вогню над Господнім Гробом."

„І ось показав Бог бідному й недостойному рабу своєму монахові Данилові, що справді бачив своїми грішними очима, як сходить святий вогонь до животворящого Гроба Господа Спаса нашого Ісуса Христа. Бо многі інші паломники невірно розказують, як сходить святий вогонь: інші боворять, що Дух Святий сходить до Господнього Гробу, а другі кажуть, то все неправда; нічого того не видно: ні голубів, ні блискавиць, і тільки невидимо сходить Божа благодать і засвічуються лямпадки над Господнім Гробом. Але про все розкажу, як бачив я по правді. В страстну п'ятницю після вечірні потирають Господній Гріб і вмивають лямпади, що над Господнім Гробом та наповнюють їх кадилом і олією без води та вкладають світильники, але не запалюють їх і так залишають незасвічені й запечатують Гріб Господень в другій годині в ночі; тоді гасять всі лямпади також по всіх церквах Єрусалиму. Тоді і я смиренний пішов у ту страстну п'ятницю в першій годині дня до князя Балдуїна і поклонився йому до землі; він же побачивши мене, прикликав до себе з любов'ю і сказав: чого бажаєш, ігумене Руський? — він знав мене добре і дуже полюбив, бо й сам був добрий та смирений і не погорджував ближніми. Тоді я сказав йому: княже, молю тебе Бога ради, а з доручення Руських князів, хотів би і я поставити свою лямпаду над Господнім Гробом за всіх князів наших і за всю Руську землю та за всіх християн Руської землі. Тоді князь казав мені доставити свою лямпаду й з радістю післав свого дворянина до настоятеля церкви Святого Воскресения і до того, що завідує Гробом Господнім. Вони оба, завідатель і ключник Господнього Гробу казали мені принести лямпаду з маслом; я поклонився їм, пішов на базар і купив велику скляну лямпаду, налив до неї чистого олію і приніс до Господнього Гробу. Вже вечірньою порою я прийшов до ключника; він відчинив мені двері Господнього Гробу і казав мені скинути взуття та попровадив мене босого до Господнього Гробу з лямпадою, яку я ніс грішними руками й доручив мені поставити лямпаду там, де лежали пречисті ноги Господа нашого Ісуса Христа, в головах стояла лямпада від греків при грудях поставлено лямпаду з обителі святого Сави й інших монастирів; такий їхній звичай, прийнятий по всі часи. Я поставив свою лямпаду на святому Гробі Господа нашого Ісуса Христа й поклонився чесному Гробові Господньому і поцілував із любов'ю та зі слезами в очах те святе місце де лежало пречисте тілоГоспода нашого Ісуса Христа; а вийшовши від святого Гробу, кожний з нас пішов до своєї келії. Другої днини, в страстну суботу в шостій годині дня збираються люди перед церквою Христового Воскресення громадно, є там безліч паломників із Вавилонії, Єгипту, Антіохії, з усіх усюдів сходяться того дня неймовірно багато люди і заповняють всі місця біля церкви й біля Господнього Розп'яття; велика глота буває тоді в церкві й довкруги церкви, а від тісноти не стає віддиху; і всі ці люди стоять з незапаленими свічками й ждуть на відкриття церковних дверей. В самій же церкві священики ждуть із вірними, аж доки не прийде князь Балдуїн зі своєю дружиною, тоді відчиняють церковні двері й стануть входити всі люди у великому натовпі й скрізь буде їх повно: і в церкві і в палаті й довкруги Голготи аж там, де знайдено хрест Господній, вони не говорять нічого, тільки безперервно співають Господи помилуй, а їх голосі чути по всьому місті; цілі струї сліз проливають там вірні, бо хоч би хто

(Закінчення на стор. 5.)

Гордій Мироненко

ВЕСНЯНКИ НА ПОЛТАВЩИНІ

Зустріч — радісний привіт весни починався вже у березні співом веснянок.

Було загально прийнятим, що дівчина, доки не відговіється, на веснянки не приходила, а коли й бувала то участи у співах не брала.

Так повчали, наказували і цього пильнували колись батьки, дбайливі про мораль молоді. Переважно день на другому-третьому тижні Великого посту молодь говіла, тобто ішла до сповіди й св. Причастя, а відговівшись, починали співати веснянки.

У гарні, сонячні дні, коли з Чорного моря повіє пурпуровий вітерець, глибокі сніги хоч не радо, але щодень все більше починають танути. Із стріх, буґів і потічків з кожним днем все більше дзюрчать весняні води.

Початково у неділі та свята, а потім вже й щовечера дівчата збіралися на таловинах, над кручами і на високих сходах вітряних млинів — щоб далі було видно, краще було чути — і, безжурні й жартівливі, співали веснянки.

Як під час Різдвяних свят почати кулачкам завше робили 12-15 літні хлопці, так спів веснянок завше започатковували пискливі дівчата-діти.

—„Весняночко, паняночко
Де ти зимувала?
У садочку на пеньочку
Сорочечку пряла;
Як напряла та й пошила,
Прийшло літо — в роботі
[зносила . . ."

У слід за дівчатками-дітьми збиралися в селі гурти дівчат і на все село вигукуючи співали веснянки.

I. Виклик

—„Ой вийду я заспіваю
А ти догадайся — гу-у!
Хоч вечерять, не вечеряв
Сюди поспішайся. — Гу-у!
А як сядеш вечеряти
То бери потрошку — Гу-у
Як зачуєш голосочок
То кидай і ложку . . ." Гу-у!

II. Приспівка

—„Уже весна, уже красна
Із стріх вода капле, (3 рази)
Та вже ж тому козаченьку
(або ім'я)
Мандрівочка пахне. (3 рази)
Помандрував козаченько
(або ім'я)
У чистеє поле, (3 рази)
За ним біжить дівчинонька:
(або ім'я)
Вернися соколе! (3 рази)
Не вернуся дівчинонько
Спішу у діброву" . . . (3 рази)

Мандрівочка . . . колись, після з'імовика, у січ-діброву, пізніше з батогом, круторогими на Дін по рибу, або у Крим по сіль, а за останніх, передреволюційних часів, з котомкою*) за плечима у Крим, до німців-поміщиків на заробітки.

III. Приспівка

„Пливе човен води повен
Та все хлюп, хлюп, хлюп, хлюп;
(3 рази)
Біжить козак (або ім'я) до дівчини
Та все тюп, тюп, тюп, тюп.
(3 рази)
Не хвалися дівчинонько (або ім'я)
Червоним намистом, (3 рази)
Бо прийдеться доведеться
Намисто збувати, (3 рази)
Молодому козакові (або ім'я)
Тютюн купувати" . . . і т. д. (3 рази)

Це одна з веснянок, якій „пощастило" бути награній на платівках, що є вже й в Америці.

IV. Жарт

—„Леле-леле, мати била
Та й вигнала з хати,
Іди, іди на вулицю
Веснянок співати.
А я вийшла на вулицю,
Стала у куточку,
Не смикайте мене хлопці
За вишиту сорочку.

V.

Перегукуючись, гуртки дівчат дразняться і, жартуючи, співають:

—„Ой на другій та вулиці
Дівки — чарівниці
Закопали горщик кваші*)
Посеред вулиці.
Катерина закопала,
Щоб трясти напала,
А Наталка наварила,
Щоб не говорила.
Вихвалялась Катерина
Що полотна бочка,
А як вийшла на вулицю
До пупа сорочка.

VI. Перегуки

Дівчата:
—„Вихвалялась Морозиха
Своїми синами,
Повиходять на вулицю
То рівні з свинями.

Хлопці:
—„Вихвалялась Горпинонька
Своїми дочками,
А як вийдуть на вулицю,
То рівні з квочками" . . .

Вували, що якась дівчина на веснянки не виходила. Незадоволені цим дівчата тоді їй співали:
—„А у тітки Назарихи (чи інше ім'я)
У сінях калюжа,
Одна дочка Ганнусечка
Увесь піст незджужа.
Ой незджужа, незджужа,
Наважилась вмерти,
Ой підіте приведіте
Від голоду смерти.
Як привели їй ту смерть
Вона надулася,*)
Як привели козаченька (або ім'я)
Вона обнялася.

Дівчата, довідавшись, що якийсь парубок закохався, або збірається женитись, співали йому на веснянках:
—„Вітер віє, вітер віє
Жито половіє,
На козака (або ім'я) лиха слава,
Що робить не вміє.
Ще робити, як робити,
А жать не нагнеться,
А як прийде темний вечір
З старостами шлеться.
Ой хоч шився, хоч не шився,
Піди та й наймися
Та зароби сірі воли,
Голубі жупани.
Шиті мої рукавонька
А в полах,) мережка,
А до мене чорнявої
Утоптана стежка.
Унадився козаченько (або ім'я)
Як кабан у жито (3 рази)
Поки йому серденьому
Печінки відбито. (3 рази)
Ой хто відбив, ой хто відбив — ?
Наталчина мати, (3 рази)
Ой не ходи вражий сину
До мого дитяти. (3 рази)
Ой не ходи та й не насміхайся
Бо не віддам я за тебе,
Ледащору, простацюгу,
Та й не сподівайся" . . .

Коли парубки ішли від дівчат до іншого гурту, дівчата, жартуючи співали їм:
—„Наша кваша невдалася,
Груші не вкипіли
Наші хлопці подуріли
Й з вулиці побігли —
Як дівчата засміялись,
Вони знову повертались . . .

Збіраючись розходитись, дівчата співали:
—„Рано в ранці я вставала
Мичку микала та пряла,
А серденько занудилось,
Веретенце не крутилось.
Я ж думала буде мати
Та й за пряжу докоряти,
А матуся догадалась
Чому мичка та й не прялась.
Стрівай мамо, іншу нічку
Не одну спряду я мичку,
Сокіл милий мій присниться,
Веретенце завертиться.
Нитка рівна і тоненька,
Набіжить вона скоренько,
Поки ясне сонце зійде,
Не один починок вийде" . . .

Більшість непристійних веснянок після кожного куплету закінчувалися вигуком: Гу-у!

Отож, як лилися, виблискуючи на сонці, весняні води — так непримушено щедро, радісно і майже безугавно до пізньої ночі лилася чарівна дівоча пісня — гімн весні.

Ласкавий читачу! Коли доля Вам вже не судила чути ці веснянки, забудьте на хвилину хмародери, гук літаків і автових сирен. Замкніть на хвилину зрошені потом і змучені порохом сажі та миготінням реклям очі і полиньте думкою туди . . . в садок вишневий . . . на Україну.

Полиньте в її колись розлогі і як кущ червоної калини пишне село. В село — скарбницю, де переховувався клад української нації — її побут, пісня, традиція і ноша.

Триста чи й більше в садах потопаючих творів. Вечірній весняний спокій, тиша і поди збуджені від зимового сну природи.

Клепач з сукуватим костуром, похрокуючи клепачкою, курить люльку й мовчазний іде селом. Чарівний місяць, мов млинове коло, сходить, і церковця з позолоченим хрестом, мов вартовий на фортеці з піднесеним мечем.

Тридцять-сорок гуртів-хорів молоді в різних місцях одночасно, що гурт то іншу пісню, співають, перегукуючись, веснянку.

Це був могутній хорал української весняної симфонії — хорал, яким диригувала наснажена любов'ю українська душа і непереможена стихія нації.

Сторож, потороххуючи клепачкою, обійшов кругом церкви і, взявши за шнурок, видзвонив одинадцять.

Аго-ов . . . Діду Василю, відзвонить хоч годину назад, ми ще хочемо поспівати — іноді викрикне хтось одна чи другий жартівливий парубок.

Парубоцтво також гуртами ішли селом, від гурту до гурту дівчат, співали звичайні народні пісні та прислухалися, котра дівчина гордує й на веснянку не виходить.

За це у ночі вони викрадали від їй двору ворота й заносили їх десь у річку, ставок, провалля чи навіть на верх якогось будинку.

Це так і звалося „Занесли ворота" і шукати їх ішли самі дівчата, а знайшовши, несли з товаришками селом до дому.

Іноді капосні хлопці робили це ще й з інших причин, — як помсту за зраду і т. под., але робили це тільки весною і тільки найдалі десь до Великодня.

Так само й веснянки співалися найдалі до Провід; натомість веснянні забави молоді — гаґілки продовжувалися ще й довго після Великодня.

Останній тиждень перед Великоднем, як і у вечір перед більшим святом, як напр. Благовіщення, Хрестопоклонна неділя і т. п., співи веснянок і взагалі гуртів гулящої молоді (вулиця, як казали батьки) в селі не було.

Натомість проти неділі співали, але тільки після вечірні і не довго. За цим слідкували побожні батьки, дбаючи про честь і добру славу молоді.

З Великоднем, а вірніше після Провід, вже приходила справжня весна і весняні роботи в полі й огороді.

Молодь, щороз частіше була працею зморена і вечірні гуляння у звичайні дні не було, а веснянок вже не співали зовсім.

Це вже починався час, коли зелених і цвів сад і гай, час весняних робіт у полі й огороді, час — якому так влучно відповідають слова пісні „Ніченька — Виклик":
—„Вийди кохаюча, працею
[зморена
Хоч на хвилиноньку в гай" . . .
а мелодією свою нагадують пісні — Петрівки.

*) На Полтавщині „котомка" це наплечник, а торба це у пастуха, що на одному пасковi вішається через плече.

*) Квашу варили звичайно тільки у Великий піст.

*) Незадоволена, образилась.

*) Низ жіночої сорочки.

Микола Очерет

ВЕЛИКДЕНЬ

Проходять роки, а спогади про Великодні Свята лишаються в пам'яті на все життя — це ж найбільше з усіх релігійних свят на Україні. Та ще й не дивно — пригноблена століттями Україна чекає свого вискресення, чекає відродження своєї Держави, а Воскресення Христа є прообразом сподіваного відродження. Воскрес Христос — Воскресне Україна!

Перший зафіксований в пам'яті Великдень ще з дитячих років припадає на останні роки минулого сторіччя. Дід ще звечора пішов до церкви слухати „діянія", тому я сам сплю на великому дідовому ліжку. Ось мене будить баба: „Миколко, вставай! Підете разом з матір'ю до церкви святити паски!" За десять хвилин баба мене умила, одягнула, причепурила і я пішов з матусею до церкви. Підходимо, а тут почали дзвонити в усі дзвони. Мати поспішає, а назустріч вже біжать старші брати і помагають матері нести корзини. Тільки встигли поставити в цвинтарі на землю корзини, а вже підходить пан-отець і співаючи: „Христос Воскрес!", кропить паски свяченою водою. Мати хреститься, промовляє: „Воїстину Воскрес!", далі цілує кожного з нас і дарує кожному гарно розмальовану писанку. Боже, Боже! Лише півсторіччя минуло з того часу, а з усіх 26 ділових внуків, які завжди всі збирались до нього на Великдень, залишивсь лише я один та може ще жива моєї рідної тітки дочка, що виїхала сама до Туркестану, де її чоловік одержав постійну роботу за рознарядкою.

1909 рік. Здається цього року Дніпро затопив все наше село ще в страсну п'ятницю, тому на Великдень до церкви ми плили по вулиці човном. Лише церква та півтора десяка хат не були затоплені водою, тому в цвинтарі, припнуті до церковної огради, стояли сотні човнів і ждали кінця служби, щоб освятити паски. Ось наперед вийшов хор, заспівав: „Христос Воскрес!", а пан-отець, увійшовши до човна, поплив святити паски. Коли посвятили й наші паски, баба, що приїхала з нами в човні, забрала дві великі корзини до себе, а з невеликої корзинки з крашанками, вийняла три писанки і дала їх мені. „Цю дарую тобі, — казала баба, —. щоб пам'ятав Великий день, цю подаруєш матусі, коли вона з тобою похристосується, а оцю подаруєш дідові, як він повернеться з церкви додому".

1912 рік. Тепла весняна ніч огорнула столицю України. Нас, група студентів, ходить від церкви до церкви, від собору до собору аби скрізь чути співи прекрасних хорів, аби побачити святкові лиця людей і почути їх радісні розмови, аби зустрінути тих, з кими хочеться похристосуватись саме в це Велике свято. Ось Св. Софія — гудуть дзвони, народу повний собор, в середину протиснутись нема жадної надії, але й кругом церкви скрізь радісні, щасливі люди: нарешті діждались світлого празника. Тут підхоплюємо знайомих студенток і біжимо до собору Св. Володимира. І так цілу ніч, а на світанку гуртом йдемо до моєї тітки і там розговляємось. Нас зустрічають сестри з своїми подругами й розсаджують за столом. Весело, радісно й здавалось, що увесь світ відчуває такий щасливий настрій, на надій, а плянів... Молодість, де ти? Нащо пішли сили? Куди зникли рожеві надії? Все вкладено в боротьбу за свободу рідного краю, рідного народу, рідної Батьківщини, а свободи й зараз там нема.

1919 рік. Лише третій рік український народ сам хазяйнує у себе в Державі, але й за цей короткий час України пізнати не можна, так вільно скрізь тече життя. Ось ми, учителі сільської гімназії на Великодній Службі у старій сільській церкві. На хорах співає великий наш шкільний хор, на крилосі співають літні люди з старим дяком, а пан-отець разом з дідами, що колись були його хористами, співає у вівтарі. Твориться симфонія хвалебної пісні Богові, яку спочатку пан-отець з дідами співав своєрідною, ніде незаписаною мелодією, переспівували на хорах в мелодії, складеній нашим великим Веделем і нарешті кінчалась на клиросі, де співався і увесь канон київським, лаврським розспівом. А в день, на великому сільському майдані, веснянки, що їх співала вся молодь села. Велику революцію духа пережив наш нарід, коли святий князь Володимир змінив поганську віру на християнство. Народ не прийняв сліпо нової віри, а перетопив її у своїй душі, оздобив її найдорожчими своїми перлинами і створив свої, суто українські звичаї. Ось через що нам усім так рідні й дорогі веснянки, колядки, купальські і весільні пісні, ось чому ми так старанно бережемо ці народні скарби. Слухаючи веснянки і дивлючись на хороводи, ми думали, що тепер майбутнє нашого народу ясніше, але як жорстоко ми помилились! Ми не могли уявити собі ті жахи, які впадуть на голову цієї молоді, які впадуть на наших учнів, єдина вина яких була в тому, що вони народились українцями і вчились у своїй рідній школі. Але коли б й знали ті жахи, ми все одно виховували б їх українцями, бо саме в цей час їхні батьки, а наші брати скидали свої голови, б'ючись з росіянами за волю нашої Батьківщини.

1926 рік. Саме на Великдень ми мусіли бути у столиці УССР — Харкові, де відбувавсь учительський з'їзд. Не дивлючись на всі зусилля ми не змогли найти церкви, де б правилась Служба Божа, але зате ми зустріли аж два антирелігійних комсомольських карнавали. За все своє життя нічого більш огидного ми не бачили. Досить згадати „божу матір", що сиділа на платформі грузового авта, випивала горілку і виспівувала „частушки" імітуючи церковні мотиви. Ми наочно побачили в яку прірву тягне наш народ „велікий, старший брат"; нам стало ясно, що УССР це чужа креатура, колонія російських большевиків, а не наша національна держава. І тої ж ночі ми кинули всі з'їзди і виїхали з Харкова до нашого, рідного Києва.

1937 рік. То був час, що навіть за розмови про Великдень саджали до в'язниці і висилали до „трудових таборів". Прийшовши з лекцій на Великдень додому пізно увечері, я тихо ввійшов до кімнати і тут мене зустрів мій малий син. Я взяв його на руки, а він нахилившись до уха промовив: „Тату! Сьогодні Христос воскрес із мертвих!" Я пригорнув сина до своїх грудей, але непрошені сльози, що самі викотились з очей, впали на обличчя сина і він повернув лице до мене. „Тату! Чого твої очі плачуть?" — „Того, мій сину, що ми живемо в страшній тюрмі, яка зветься Совєтський Союз. Та Господь милосердний. Він розвіє неволю і Україна воскресне!"

1942 рік. Ми йшли з сином на Великодню Службу до собору святого Андрія. Завернувши за ріг Великої Володимирської вулиці, ми побачили незабутню картину: собор, освітлений з усіх боків прожекторами, сяяв у повітрі. Гори, на якій стоїть собор, не було видно і робилось враження міражу, нереальности цього видовища. Син схопив мене за руку і запитав: „Тату, чи ж воно так і є, як ми бачимо?" — Підійшовши ближче, ми побачили, що пробиться через натовп людей навіть на паперть собору нам не здасться, а вже, щоб попасти у середину собору і мріяти не приходиться. Тому, намилувавшись чудовою картиною ми пустились на Подол і тільки так змогли попасти до церкви.

1949 рік. Ми були тепер в Німеччині, але й тут Великодню Службу ми слухали в нашій, українській церкві. Коли почали благословлятись на світ, ми вже всі сиділи за столом і розговлялись. Син розповідав про свої враження цієї ночі і раптом запитав: „Тату! Чому у християн цього року Христос двічі воскрес: перший раз у всіх народів заходу, а другий раз, трохи пізніше, воскрес у нас? Чому так? — „Не знаю, сину, — щиро відповів я. — Лише одно скажу, що Христос воскрес один раз, а що християни згадують це в різні часи, це вина наша, людська, — милостивий же Бог хоче, щоб люди самі виправили свою хибу й тому до цього часу терпить!"

1951 рік. Великдень ми зустріли у нашій новій, вільній Батьківщині, у нашій церкві. Кожна молитва доходила до серця, але біль стискав наші груди. Ось тут ми вільно можемо славити Бога, а наш глибоко віруючий увесь нарід не може без страху йти до церкви, бо усі попи там є агентами МВВ-НКВД. „Тату, — звернувсь до мене син, коли ми йшли вже додому. А чи доживемо ми, щоб і на Україні так вільно можна молитися Богу, як оце маємо тут?" Я нагадав синові собор св. Андрія у Києві і запитав, як він думає про те, чи ми доживемо чи ні. „Бог милосердний і не допустить, щоб хтось із нас не побачив волі нашого народу, тому ми напевно доживемо. Коли воскрес Христос — воскресне й Україна!"

Скиталець П. К-й

ВЕЛИКДЕНЬ У СЕРПНІ

Це було в тисяча дев'ятсот сорок другому році. Це було в Кавказьких горах, під Нальчиком, де стояв величезний концентраційний тобір НКВД. І були в ньому ув'язнені тисячі селян, робітників, інтелігенції... І будували вони військову дорогу через високі скелі і глибокі балки да в руслах.річок промивали золотоносний пісок. Каторжна праця і невимовні муки до краю виснажували голодних і деморалізованих людей. Але то були вже не люди, а живі трупи, обмотані чорним лахміттям, тяжкою нуждою та безнадійною розпукою. І вивозили їх що-ранку за зону і, як якесь падло, скидали їх у яму і присипали вапном. А живих, котрі ще не змогли загинути на марах у сумних бараках, кати вигоняли на роботу і, підштовхуючи рушницею та багнетом, кричали:

— Ану, контра, давай вихаді!

— Єто тібє не у тьощі на блінах, а на страітєльстве НКВД!

— Дорога і золотий пісок!

— Сталінська перковка і високі проценти виробки!

— Давай-давай!

А хто не міг уже „давати" і знесилений падав на роботі, того пристрілювали по дорозі до табору, або привозили до Санчастини, звідкіля вже ранком викидали в „братську" яму...

То була каторжна праця „імені Сталіна", в ударному порядку мученики повинні були виконати її до кінця сезону, бо з заходу надвигався фронт і небезпечні вісті для большевиків... На плакатах і крізь радіо, в наказах начальства і прорабів, у головах і в печінках людей — скрізь і по всіх усюдах лунали невмолимі й жорстокі вимоги:

— Дорога і золотий пісок!

— Золотий пісок і дорога!

— Давай-давай!

Для начальства НКВД — нагороди та ордени, а для в'язнів-мучеників — страждання і смерть від кулі чекіста, або на брудних марах у бараці...

А коли фронт перекотився через Кубань і в горах залунала німецька канонада, а на навиднокругах Нальчика запалахкотіли величезні нічні пожарища, НКВД заметушилось і почало розстрілювати нещасних... Майже дві тисячі було знищено протягом останнього місяця. А потім на табір упала страшна вістка, що Сталін звелів винищити всіх в'язнів, концтабір підпалити, а катам відступати до Грузії... І враз у таборі загасло світло, не стало води, перестали варити страву, заборонили вештатись по двору і ходити по бараках. А ще через два дні хтось пустив чутку, що концтабір оточений військом НКВД, і наступної ночі почнеться велика масакра... Чорна смерть розкрила свої пекельні крила, повисла над табором і жахливою тишиною почала катувати мучеників...

— Смерть?

— Смерть!

Самітні постаті віруючих у темних кутках бараків стояли навколішки і виливали із своїх змучених сердець останні молитви:

— Великий Боже! Ти можеш утворити чудо! Сотвори його і спаси невинних людей! В ім'я Голгофи та святих мук Твого Сина заговори до катів мовою блискавок і грому і визволи мучеників із червоного пекла! Милосердний Боже! Розбий оцю смертну тишу і спаси наші душі!..

І заговорили громи навкруги Нальчика і запалахкотіли блискавками над самим містом і концтабором; і впали з-за хмари німецькі спадуни, і принесли муче

(Закінчення на стор. 5).

ВІДГУКИ ДНЯ

ЗАМІСТЬ ФЕЙЛЕТОНУ

Оце вже вісімнадцятий раз у моєму житті сідаю писати великодний фейлетон. Але біда! що якусь тему придумаю, то зараз із закамарку мізку пригадка: це вже було!

Повторяти — не випадає і не хочеться. Ану ж хтось має річники „Діла" від 1924. року, загляне — прикро. Правда, в нас назагал тяжко скомпромітуватись, але я незнатна особа — не забудуть. Ще якби „Свобода" розходилась тільки в Ню Йорку, можна було б зарискувати. Тут страшенно швидко бібліотеки нищаться, напевно ніхто річників „Діла" не має, але Сполучені Штати великі. щось 48 стейтів, напевно в котрімсь є таке підсоння, що є ньому друковане слово не так швидко вивітрює...

Писав я в своїх фейлетонах про різні Великодні.

І про воєнні: в Карпатах, над Золотою Липою, над Стрипою, на Дністром і над Дніпром.

І про сільські радісні як молоде життя.

І про львівські, шумливі під Св. Юром і „гемеригливі" в хатах, хоч кожний з нас викупив карту „Відродження" звільнюючу від алькоголю.

І про всяку всячину — до куховарських приписів та печива включно.

З воєнних особливо київський Великдень у 1920 р. стоїть мені перед очима як живий.

Поети: Загул, Савченко, Чумак, Вобинський і ще хтось там, зібралися в богеміста Хомика і пішли на Богослуження до Софійського Собору. Була темна, тепла, весняна ніч. Небо висіло низько над землею, мов би хотіло приглядатись, що там буде діятись у назад українізованім храмі. Собор битком набитий, на хорах 150 співаків. Митроп. Липківський говорив проповідь. Але таку, що серце росло від радости і завмірало від страху за цього великого, відважного українця.

„Чорна хмара заступила наше небо — казав, (а пів церкви красноармейців!), — але вірте і майте надію в Бозі: сонце таки проб'ється".

А після „Христос воскрес" заграли дзвони Софії, а там Лаври, Володимирського, Михайлівського і всіх інших церков. Цілий Київ був дзвонами звеліяний.

А на площі христосувались люди. Особливо щиро виконували цю традицію киянки, не зважаючи ні на Збруч, ні на чаголос (Ех! Літа, літа!...).

Потім був я на сніданні в Софії Тобілевичевої, вдови по Іванові. Три ложки борщу, дві ложки гречаної каші і чотири „листки" ковбаси. Бенкет для виголоднілих! Одна гостя так переїлася, що другої днини на той світ переставилась.

(В Америці, країні переситу ніхто в це не повірить!).

Міг би я написати про наші чудові сільські Великодні.

*„Ой, Іванчику, Віданчику!
Та поплинь, та поплинь
[по Дунайчику"...*

Але замість веселого настрою накличу спомини а з ними й журбу. Дай Боже, щоб бодай у лісових гущавинах Рідного Краю задзвеніла ця прастара гагілка!..

Про Львів теж не буду згадувати — сумно. Врешті маємо і в Ню Йорку Св. Юра тільки гагілок ніхто не виводить (а здалось би!).

Ще найлегше було б написати про великодні їстива. Все таки куховарські приписи, з огляду на інші додатки, дещо змінені.

Наприклад:

„Конґресовий перекладанець", „зудаковий торт", „матерньосоюзна баба", „золотохресна паска", „ентешинка з уванілією", „рейдуючі бублики", „колгоспні галушки", „діпісний оселедець", „ситізеньська полядвиця", горілка з бандеролею і без, чи якась інша мельниколаївка.

Але... боюся!

Я людина рахманна (як писав часто один наш письменник, що дуже любив це слово, хоч не знав, що воно значить!) — і не хочу клопоту. А то ще заоксаненчиться така палка дискусія, як у справі правопису.

Не хочу...

Галактіон Чіпка

О. С-мецький.

КОРЕЯ

Впивається в тіло гадюка
І смокче... Коротить життя.
Зближається вміло розлука —
Все поле покрилось риттям...

І стогне, прохає рятунку,
Убравшись у крицю юнак...
Шле в далеч — розгадує думку?
Невидимий думання знак.

Впивається, дна досягає
Зараза, утому, нужда.
Хтось арію — смерть — починає...
Хтось славу... голодна юрба...

Почався наступ. Деякі спокійно дивляться прямо, звідкіля суне тисячна навала; інші перелякано рахують набої чи вистачить, а ще інші думками, далеко — далеко, в рідному краю, зріднею, чи коханою дівчиною.

Гострий наказ: „Фаєр"! і сотні дул автоматичної зброї заговорило ритмом смерти. Почулися крики і стогони, почали падати червоні, а червона кров потверджувала їхню смерть.

Нездержались... Нові сили ворога наспіли і справжнє пекло, пекло на землі почалося. Автоматична зброя слала арії смерти, а згодом її дула почали загріватися і поодинокі замовкали. Але після короткого охолодження вони повторювали свою дію.

Ворог із оскаженілими криками зблизився так, що ручні гранати почали ривриватися на ворожих і наших позиціях. Дикі китайські обличчя з червоною віркою на чолі шапки робили страшне враження на молодих вояків, що недавно ще сиділи в шкільній лавці.

„Фікс байонет", — залунав наказ і дрожачі руки сягнули за багнетами, а згодом заблистіли вони на вершках рушниць.

З'явилося кілька десятків наших літаків і почали засипати ворога легкими бомбами та бортовою автоматичною зброєю. Ворожі ряди заворушились, а декотрі із панікою почали втікати. Їхні старшини почали приводити їх до порядку автоматами. І справді, їм вдалося здержати дику масу та показати напрям наступу.

Ще густіше заговорила наша зброя, прийшла підмога 6 тяжких кулеметів.

Образ страшної масакри відбивався в зіницях молодих вояків „USMC" — морської піхоти. Їхні обличчя, з різними виразами, були повернені туди, звідкіля сунула маса, нестримна маса червоних.

Враження, що годі описати, зробили три ворожі танки типу „Т-34", що появилися на правому крилі 1-шої сотні і почали засипати смертним вогнем. Почулися стогони ранених, але бравий „Безукамен" Джіммі цільним вистрілом знищив один ворожий танк, що загорівся. Радісні оклики юнаків опанували ввесь відтинок, що додало запалу молодим серцям. Ще густіше заговорила наша зброя, що густіше почали падати червоні трупи. Два інші ворожі танки завернули на північ і потягнули за собою збентежену червону масу. Ще довго, довго їм вслід говорила наша зброя, проріджуючи їхні ряди.

Сонце скотилось на захід, почало смеркати. Втихли стріли, а санітари поралися біля ранених.

Сумно дивились ми вслід, вслід друзям, котрі не могли бачити перемоги; їхні бліді, холодні тіла, покриті кров'ю, лежали на ношах, що повільно віддалювались на плечах їхніх приятелів. Вісім, вісім юнаків попрощались на все з нами і ріднею в далекій Кореї.

Корея, квітень 1952.

Іван Керницький

ОДИН СПОМИН

В ці дні Великого Тижня, метушливі дні передсвяточних порядків" і настроїв, приходить мені на згадку один спомин, ще не з так далекої, бо тільки таборової дійсности.

А пригадується мені, як то ми з покійним Стефанюком з 4-го бльоку ходили до Суспільної Опіки за — штанями.

Покійний сьогодні і похований під альпейськими соснами на цвинтарі в Берхтесґаден. Іван Стефанюк, був колись один із перших ґаздів у Делятині; власник зелених ґрунів, плаїв, полонин і незрахованої скількости маржини. В таборі був лише одним із мешканців 4-го бльоку, що одержував „нормальний" приділ, з якого, розуміється, жадна нормальна людина не в силі була вижити. Його слабосила дружина мала повне право брати „хворобовий" приділ харчів і так довго, бідолашка, побивалася за здійсненням цього права, аж набавилась справжньої хвороби. Жили вони, як то кажеться, хоч бідно, але гідно, як ті здетронізовані семлянські королі які все колись мали і все втратили, — за вийнятком родового, ґаздівського достоїнства.

Як і пристало на статечного ґазду — Стефанюк виконував у нашій таборовій церкві обов'язки паламаря і церковного провізора: служив до Служби Божої, збирав на тацу, замітав церкву і робив усе, що треба, за себе і, часто, за других. Це варто було бачити, як, гордо, як достойно крокував він що-неділі по церкві, з тацою, або свічкою в руці, в гуцульському киптарі та вишиваній сорочці, високий і злегка пригорблений, як та самітня ялиця серед зрубу, надчімхана та обшмагана вітрами але незламна, неподатлива.

Та незабутнє враження робив він на мене тоді, як рано-вранці, на Великдень, йшов з дерев'яним хрестом на чолі процесії з Плащаницею...

Це, взагалі, була картина, яка лишається в уяві назавжди... Кольосальна панорами Альп що розгорнулися могутнім, зубатим хребтом аж до пограниччя Австрії. Вистрілюють в чисте, раніше небо немов піраміди з кришталу, ледняки Вацмана, Ґеля і Гохкальтера вистрілюють і грають пожарами від великого червоного сонця яке величаво встає з-поза верхів'їв. Встає воно і бачить диві-дива на подвір'ю Єґер-Касерне, де колись вибивала „айнціґи" залізна ляйб-гвардія Адольфа Гітлера... По цьому, по кам'яному подвір'ю, по чужій землі людей з кам'яними душами, — йде тепер двотисячна процесія таборян-скитальців, відбуває обхід з Плащаницею, з каплиці під могилу Невідомого Стрільця...

І це був справді Великий День в нашому таборі, може єдиний день в році, коли в одній громаді, з одними душами — надіями в серці, з одною молитвою на устах, ішли всі розсварені, порізнені, роз'єднані великими і малими справами цього життя. Вишивану Плащаницю з Господом, замученим за Правду несли спільно, за чотири кінці чотири найбільші партійні антагоністи. А на переді процесії йшов, з дерев'яним хрестом у руках, Іван Стефанюк, гуцул з Делятина, в киптарі та вишиваній сорочці, з розвіяним, сивим чупером, з відблеском перших променів сонця на вірлиному обличчі, йшов, як той Мойсей на пустині і провадив двотисячну масу братів-ізгоїв під символічну Могилу Надії...

Так воно було в першому і другому році нашого перебування в таборі. Аж на третій, з надходячою весною прийшла біда... Стефанюк що раз то рідше приходив до церкви сповняти свою службу, а далі зовсім перестав ходити до неї. Сусіди з 4-го бльоку переказували що коло Стефанюків такий крепір, „аж пищить". Стефанючка трохи піддужала, але її недуга зруйнувала їх дощенту: все, що було вартісне з одежини та гуцульських виробів, випродали на ліки, або виміняли на харчі, а тепер — примірали голодом. А сам Стефанюк, казали, такий був наги-обірваний що соромився вийти між люди.

Так і прийшов той Великий Тиждень 1948-го року, коли ми зустрілилися з ним в підземеллях Адміністративного Бльоку, під магазином Суспільної опіки, в одній черзі за штанями...

Так, він вже тоді був сильно подався. Схуд, почорнів очі запалися в підлоб'я, а довгі-тонкі вуси теліпались обобіч бороди, як два порожні — вимолочені колоски жита. Довгопола, стара шинеля висіла на ньому як на кістяку без шкури і м'яса. Кашляв, а в грудях йому свистало, як би гуляли по них осінні, полонинські вітри. Але його рухи, поведінка залишилися надалі достойні і статечні, я сказав би навіть — граціозні. Говорив завжди зповільна, як би важив кожне слово кожний його акцент і відтінок. Посміхався свобідно, пробував жартувнати:

— То що ж, пане письменнику, спитав, будемо фасувати гачі?

— В Бозі надія, пане Стефанюк! Може зафасуємо?..

— Та я в тій Суспільній Немочі нині перший раз за три роки, — говорив стиха ніби виправдувався. — Не хотів я докучати нашим панам-магазинерам, вони, сараки, і без мене мають доста клопоту. Та надходить, мой, Великдень, а на радіо заповідали, що прийшли нові мундіри то, гадаю, може котрий пригодит си на старого ц. к. ляндштурмака?...

Він, здавалося, небагато вірив у можливість успіху, але... Його позиція в таборі була слаба, як і кожного „невтрального". Не був членом, ні симпатиком партії, що мала в таборі силу і власть, але й не належав до т. зв. „опозиції". Партійняки ж і опозиціонери мали, звичайно, щастя при кожній нагоді щось зарвати. Першим давали з титулу їх приналежности до партії, а другим — щоб заткали собі горлянки і забагато не в'їдали на уряд. За те незавидна була доля сірої маси таборян, або, так званої з погордою, „темної махорки"!...

Все ж таки Стефанюкові блимала зірничка надії, що він штани дістане. В його картотеці не віднотовано досі жадної позиції в рубриці „Одіж" — це раз. А друге сам о. парох до команданта табору ходив в його справі і сам приніс йому „бецуґшайн" на пару нових, військових штанів з німецького „штофу".

„Бецуґшайн" на штани був. Тепер тільки була проблема дістати штани.

Що було в таборовому побуті найбільше сміхотворне і трагічне, це оті розподіли одежі взуття та іншого лахміття Суспільною Опікою. Коли пишу „лахміття" то не хочу кидати камінця в городець наших колишніх опікунів та кормителів з-під знаків ІРО: воно відома річ — дарованому коневі в зуби не заглядають. Зрештою, в багатьох випадках, вина була не по боці ІРО, а нашої рідної Адміністрації...

Уявіть собі, що до табору приходить такий квартальний приділ одежени та взуття: 100 пар старих штанів 25 нових, 10 військових плащів, 70 пар старих черевиків і дві нові пари... А референт Суспільної Опіки повинен ретельно і совісно розділити це поміж близько тисячу хлопців і дорослих мужчин! Та й ще мусить взяти на увагу всіх свояків, приятелів, партійних, заслужених та інших протегованих, яким треба конче щось встромити, хоч би кров з носа. Я не вірю, чи і біблійний цар Соломон був би, в даких обставинах, добрим референтом Суспільної Опіки

Так цілий отой пам'ятний Великий Тиждень був тоді для мене і для Стефанюка воістину Страсним Тижнем. Перші три дні ми стояли в черзі сказати б — за-дурнісінько: в Понеділок пани рахували, у Вівторок ділили, а в Середу ховали товари по кутах, як сказав хтось злобний, чи дотепний. Не знаю, чи справді ховали, але знаю, що від цього триднєвного вистоювання та оббивання боків, собі і другим, я вже був тільки трохи теплий а мій Стефанюк ледве волочив ногами та бухикав так, аж слухати було лячно. Але ні на хвилю не тратив свого філософського стоїчного спокою і погідного погляду на світ:

— Тримаймося — не даймося, пане письменник, говорив. Хто терпен, той спасен буде: дістане нові гачі.

Правда, в Велику Середу під вечір, ми таки добилися того, що дижурний поліцист видав нам порядкові бльочки на четвертий день стояння, навіть не такі дуже далекі числа: я мав число 35, а Стефанюк 36, зараз за мною. А головний магазинер, пан К., колись, „в цивілю", професор музики і співу, на відхідному напімнув нас довірочно:

— Панове, я вам раджу — прийдіть скоро-світ, щоб були перші в магазині! Як запізнитеся — ваша страта: готові нічого не застати!

Тієї ночі, з Великої Середи на Четвер, я ні ока не заплющив, так боявся, щоб, борони Боже, не заспати. Схопився з ліжка ще поночі, хлепнув трохи несолодженого чаю і почвалав до магазину. Думав — напевно буду перший, а там уже аж кишіло від таких ранніх птахів, як я сам. Але я мав свій порядковий „нумерок" і трохи при помочі цього „нумерка", а решта за допомогою ліктів і плечий, по півторигодинних фізичних та моральних торгурах добився, нарешті, до прилавка та одержав ці вимріяні, управгнені штани, з зеленої німецької матерії!... І тоді така радість охопила моє серце, що немало бракувало і я був би магазинера по руках цілував! Відходячи — попросив його півголосом:

— Пане професоре, Стефанюка ще нема, але я вас дуже прошу — тримайте для нього штани! Ви знаєте, що це значить для старого: він хоче на Великдень взяти участь в процесії, а не має в чому...

Більше не вспів сказати, бо за моїми плечима вчинилася метушнь, юрба наперла ззаду на мене, притиснула до ляди, а потім, як той морський відплив, — відбилася та понесла під стіну.

В магазині вдарили на тривогу: на горизонті появилася пані докторова С.! Пострах Суспільної Опіки, Управи, поліції і всіх до купи референтів! Змора, перед якою тремтіла централя ІРО в Райхенгалю!... Для неї не існували черги, порядок, „нумерки" та всякі інші закони, вона йшла до мети напробій, перла до переду, як торпеда, розсуваючи на боки публіку, — просто до лавки магазинера.

Я бачив, як проф. К. раптом побілів і захитався, як би тратив свідомість...

— В чому справа, пані добродійко?...

Пані докторова розмашисто поклала на стіл наряд ще й плеснула долонею по дошці:

— Прошу мені видати всі речі, які тут написані!

— Пані добродійко, — лагідно об'яснив професор, — це старий бецуґшайн, передавнений, з іншого кварталу. Подивіться на дату, коли виставлений... Чому ви тоді не прийшли по приділ?..

— Пане, а що то вас обходить? Ви мені видайте те, що належиться: чоловікові штани і плащ, синові спідню білизну і черевики...

— То неможливо, пані добродійко! Я не маю... — розпучливим голосом просився професор.

— Таак-... Вже не маєте?... Бідні, нещасні! А де поділися ці три, битком набиті самоходи, що приїхали в понеділок з Райхенгалю? Вже Партія все гарненько прочис-

(Закінчення на стор. 7)

I. Людим

РАДІСТЬ НАД ІСТ РІВЕР

Уперше до Ню Йорку я приїхав за два дні до Великодня. Прибув я туди невдало. Саме в Страсний Четвер і передчував, що і цей Великдень доведеться тулятись по чужих людях, як це було минулого року в Південній Дакоті, звідки я саме приїхав.

У нюйоркському долішньому місті я поштовхався по наших нечисленних установах, переглянув перестарілі списки й не відшукав нікого із знайомих. В готелі при чотирнадцятій вулиці було непритульно, особливо коли надходив вечір з танцюючим по стінах світлом реклям. Довелося втікати у метушливі вулиці, але й там, у галасі різноплемінної юрби, охоплювала ще нестримніша туга самотности. Я розглядав фота біля еспанських кін, блукав плетивом вулиць китайської дільниці, вдихав хвилюючий вітер океану, а всередині все більшав неспокій. Бездушні доми споглядали кожний тисячами вікон й здавалося, що люди б'ються в них, як дощинки в каміння непотрібної їм пристані.

І тоді прийшов Великдень. До цього свята вдома колись довго готувались і воно приходило як полегша напруженого чекання. Тоді, великої неспаної ночі, люди відчували наявну перемогу, про яку говорили урочисті обличчя знайомих і незнайомих, що зійшлися, щоб перебути разом до ранку.

Відблиск того урочистого скупчення добачався і тепер в тисячах постатів, що тиснулися біля кількох наших церков долішнього міста. Я безуспішно спробував пропхатися в середину церкви. Стояв на східцях, вловлюючи побідні виспіви хору про Воскреслого Христа і чув, як наростає призабуте хвилювання чистого щастя. Люди ходили від церкви до церкви, христосувалися на хідниках чужого нічного міста, де на розі, у дротянім кошику палахкотіло сміття. Не хотілось розгубити сколиху святочного настрою і я пішов з ним у темні вулиці, де, в щілинах між домами, неясно золотились зорі. Щілини вулиць закінчились на широкій поперечній артерії, звідки ліворуч дугасто відходили низки вогнів могутнього мосту. Пішов ним усе вгору, й сперся на поруччя, споглядаючи на далечінь води і міста, яке звідти видавалося непорушною театральною декорацією. Далеко посувалась світляна крапка. Це, певно, прямував кудись пароплавчик. Унизу, з водяних глибин, вияснювали смуги піни.

Поруч зупинилася постать з відсуненим на потилицю капелюхом. Глибоко втягнула повітря й собі перехилилася через поруччя.

— Піяк, — неприємно подумалось. Але я зчавив у собі цей порух. — Не варто, цієї ночі. Нехай собі!

Так ми стояли поруч — чужі, а одночасно зближені спільним спостеріганням того самого красвиду, однаково вслухані в низьке гудіння заокеанських кораблів, що зупинились на невидному рейді. Сусіда тихо наспівував і я почав вловлювати щось дуже знайоме — здається ще з часів дитинства.

— Сей нареченний і святийдень...

— Празників празник і торжество із торжеств... прилучився я до нього, хоч не вмію співати й ніколи б не відважився заспівати в інших обставинах. Сусіда замовк і поглянув широкою усмішкою.

— Ов, то й ви з наших країв?

— А з наших.

Ми помовчали. Ліворуч освітлене кружало годинника на вежі показувало якусь годину ночі. Звідти долітали відгуки дзвонів. Світляна крайка внизу зовсім наблизилась і було видно, що це двоповерховий пароплав і що з його комина бухає дим.

— От, чоловік дивиться на це все і думає, що так далека ця Америка, а таки Великдень і сюди до нас прийшов . . .

З цим я мовчазно погодився. Незнайомий підсунувся ближче до мене і продовжував:

— Так ось живе людина увесь рік, вештається по тому світі, думає про марні доляри, аж приходить Великдень і бачиш, що усе це дурне . . .

— Що дурне?

— Та це все. І життя наше, і все не так, як воно мало б бути. Ось дивіться, — ніч, а авта увесь час туди і сюди . . . А фабрики? Думаєте, вночі не працюють? Ще й як! А люди? Думаєте, що з того мають? І свято їм не на втіху, та й святкують всього один день. Лише неділю. Бо ж фабрика мусить крутитися . . . А в нас? Господи! Цілий тиждень святкували! До провід. А дзвони три дні били . . . Хлопці тільки й тиснуться біля дзвіниці. І кожний з крашанкою, з писанкою . . . Земля ж як тоді ранками парус, а на полях зелено й жайворонки . . . Або як сади зацвітуть . . . Ви тут бачили, як сади цвітуть?

— Ні, не бачив . . .

— Ото воно й є!

Над мостом низько пролетів літак. З океану гуділи пароплави. Там напевно здіймався туман, бо гудіння повторювалось щокілька секунд.

— Так і сьогодні . . . Христос не тільки для нас воскрес, але для всього, що тільки є у світі. Для всього живого і неживого. Через те в нас, то всі на світ ясний виходили. То біля церкви, то на вигоні, а найбільше по полях. А чи не качали крашанок по полі, що?

— Та катали.

— Бачите! Бо людина не може сама так жити. Що з того, що понавозили каміння на купу, заліза понавалювали. Не кажу, — це непотрібне, без того не можна. Але ж треба і про інше пам'ятати. Знаєте, ось, щоб радість не загубити. Щоб не стратити що найціннішого, того, що вічне . . . А коли найбільша радість, як не на Великдень? „Ликуй нині і веселися", — чули, як співають? Дійсно, така тоді радість надходить, що кожному так і сказав б „Христос воскрес!" Така радість, що чуєш, як веселяться і зорі і дерева, і дзвони, і пташка над дзвонами.

Він торкнувся пальцями зрошеного залізного поруччя:

— Не пахне тут роса . . . але, все таки, роса. Або ріка, — все таки інакше, як серед мурів, — хоч неба багато видно.

Свіжішало. Народжувався передрозсвіт. Світляний годинник затьмарився, ніби відсунувся змалів між хмародерами. Незнайомий продовжував:

— „Ликуй нині і веселися Сіоне" . . . Чуєте, — „веселися"! „Празників празників і торжество із торжеств", — ось який день! Празників празник! Так би людина й ішла. — геть заочі . . . Розговіюся, а потім піду собі. Може на Стейтен Айленд . . .

Він приглянувся до мене:

— А ви де розговлястеся?

— Та ніде, бачите, я саме з Дакоти . . .

— Ніде? Господи, та ходімо ж до мене! А потім разом поїдемо, за місто, що? Це ж бо буде радість!

До автобусної зупинки треба було перейти на другий беріг Іст-Рівер. Ріка грала відблисками хмарок, що їх осяювало незійшовше ще сонце. Роса виблискувала на сталевім кістяку мосту. Пароплавчик, тягнув дві великі барки й бадьоро посвистував. Над ще сонним містом пролітав подувами ранішній вітер і ворушив мокрий часопис на дерев'янім хіднику. Нижче лежало величезне місто і зовсім не відчувалася його чужість. Біля мене йшла, посміхавшись, незнайома, але близька людина. Вона наспівувала великоднього тропаря про те, що все земне має сьогодні веселитись й радіти — все небесне.

ЗАКЛИК У.К.К.

ДО СКЛАДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ ТА ПОЖЕРТВ НА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД У 1952 РОЦІ

$10 — $25 — $50

УКРАЇНЦІ И УКРАЇНКИ АМЕРИКИ!

Український Конгресовий Комітет проголошує відкриття третього оперативного року Українського Народного Фонду та збірки Національного Датку й пожертв у 1952 році.

За нами ДВА роки існування та праці Українського Народного Фонду.

В 1950-му році збіркова акція дала Нар. Фондові — $102,540.40
В 1951-му році вона закінчилась сумою - - - - $130,188.89

Хоч нам не вдалося і в другому році осягнути суми $250,-000.00, як це намітив був Четвертий Конгрес Американських Українців, одначе підсумки за два роки прорeчисто свідчать, що українське суспільство Америки зі зрозумінням та прихильністю ставиться до збіркової акції для Українського Народного Фонду.

Український Конгресовий Комітет складає щиру подяку всім Американським Українцям, що вплатили свій Національний Даток за 1951 рік! Зокрема-ж висловлює своє признання всім Філіям і Відділам Українського Конгресового Комітету, а також усім українським національним організаціям в Америці, які своєю збірною працею причинилися до посилення жертвенности для Українського Народного Фонду.

Загально відомо, що зібрані фонди йдуть на найпекучіші та невідкличні українські національні потреби, а саме: а) політично-визвольні, б) переселенчі й гуманітарні та в) культурно-наукові. Контрольна Комісія Українського Конгресового Комітету і Кураторія Українського Народного Фонду подадуть своєчасно до прилюдного відома докладний звіт із розподілу призбираних фондів на загальні цілі.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ И УКРАЇНКИ!

За останні повоєнні роки багато в світі змінилося, але зовсім не поправилась, ні не змінилась на краще доля стражданього українського народу на нашій старій батьківській землі. Навпаки, положення українського народу там погіршилось, а боротьба з комуністичними насильниками стала ще більше кривавою та ще обильнішою в жертви.

Погляньте на розвиток міжнародніх подій за останній рік, а відкриєте багато дечого такого, що застановить Вас, зокрема ж коли звернете свою увагу на війну в Кореї, в якій таку переважаючу участь беруть сини американського народу та від 1950 року проливають свою кров, щоби спинити імперіялістичний похід московського комунізму проти цілого свободолюбного світу, а в тому й проти Америки. Усвідоміть собі що криваві змагання в Кореї йдуть за ті самі ідеали волі, за які десятками й сотками тисяч клали й кладуть свої голови найкращі сини українського народу від 1918 року по нинішній день. Ви, кровно з ним звязані, напевне не відмовите допомоги на його визвольну боротьбу. Найкраще це осягнете солідарною і масовою підтримкою праці Українського Конґресового Комітету Америки.

Український Конґресовий Комітет, свідомий ваги грядучих подій, що можуть нас заскочити, а через те свідомий і неминучости нашого поготівля, звертається до Вас із закликом виконати свій національний обов'язок і в цьому 1952 році.

Український Конґресовий Комітет вірить, що збіркова акція для Народного Фонду в третьому році випаде далеко краще ніж минулих двох років і тим самим дасть спроможність усім покликаним до того українським політичним та громадським чинникам не тільки скріпити, але подвоїти працю для організації успішної допомоги українському народові в його визвольній боротьбі.

Збірка Національного Датку відбувається на таких самих підставах, як у минулих роках. Не забувайте, що час не стоїть, але бистро пливе. Всяке наше занедбання у відповідальній народній праці не все дається надробити.

Доля наложила на Українців в Америці велике історичне завдання: допомагати кровним своїм братам у їхній боротьбі. Американсько-українська громада ще ніколи в критичних історичних хвилинах не покрила себе соромом байдужости до горя старої Батьківщини. Не буде цього напевно і тим разом, коли положення Українського Народу найважче і настрашніше за часи всієї його історії.

Тому не відкладайте своєї допомоги з дня на день на такі важні національні потреби, але посилайте свій Національний Даток якнайскоріше на адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P.O. Box 721 Church St. Annex, New York 7, N. Y.

Український Конґресовий Комітет Америки.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

ВІСТІ З УКРАЇНИ

„ТВОРЧИЙ ЗВІТ СІЛЬСЬКОГО КЛЮБУ"

У Косівському районі, Станиславівщина відбувся „творчий звіт сільського клюбу с. Вербовець, на якому доповідав Василь Сорохан, завідувач клюбу". Про „успіхи" цього клюбу нічого не подано.

„ЧОМУ ВІДСТАЮТЬ ЛІТИНЦІ"

„Чому відстають літинці", питає у довшому дописі „Рад. Укр.", пишучи про „досягнення колхозного будівництва" у Літинському районі Вінницької области, описуючи досвіди колхоза ім. Маленкова (не подано назви села), очолюваного комуністом Ошовським Василем Андрійовичем. В цьому колхозі (укрупненому) є 24 комуністи. Про цей колхоз кореспонденція подає: „успіхи і невдачі цього колхоза ім. Маленкова характерні і для ряду інших артілів" (колхозів. — ред).

Подаємо ці „успіхи": „Яких заходів вживало керівництво колхозу до тих, хто не виробив навіть мінімума трудоднів? Ніяких. Нероби, рвачі продовжували користуватись усіма тими благами і пільгами, що їх гарантує сталінський статут сільсько-господарської артілі чесним колхозникам... багринівська МТС . . . на зяб тракторами не виорала навіть половини площі, яку заплановано, цукрові буряки доведеться сіяти по весняній оранці . . . від тваринницьких ферм планували одержати 229 тисяч прибутку, фактично одержали тільки 68 тисяч . . . через недодержання агротехніки, від посівів маку артіль взяла всього 111 тисяч карб. при плані 160 тисяч, від насіння конюшини сподівалися мати 330 тисяч карбованців, але не одержали нічого . . . збудовано у нас 8 ставків . . . каже бригадир Бурлака. Золоте дно, як кажуть, але ми одержали від ставків тільки 9 тисяч. Риби в них поки що мало (колгоспу хіба й риба боїться? — склад.). Або взяти колхозний млин. Він більше простоює, ніж працює (проста причина — нема чого молоти. — складач). Довго лежала в артілі зібрана цибуля, — дорікає колгоспник Степан Василишин . . . і що ж — половина цибулі згнила . . . довго лежало просто неба кілька тон помідор . . . пішли дощі і помідори погнили . . ."

Як з цієї кореспонденції видно, господарський стан колхозів Літинського району Вінницької области якісно такий самий, як і стан „культури" в Носівському районі на Чернигівщині.

БОРИСЛАВСЬКІ НАФТОВИКИ

Бориславських нафтовиків стаханізують. Бригадир Паращак взяв зобов'язання виконувати норму свердління на 156-158 процентів.

„УКРАЇНСЬКІ" ЛАВРЕАТИ СТАЛІНСЬКИХ ПРЕМІЙ

В. М. Іванов, А. А. Рубашевський, С. Ф. Цехмістренко, М. С. Овошніков, О. І. Іващенко, Й. Л. Маркман, М. О. Огорєлін, Я. Ш. Авербух, А. Ф. Незабитовський, А. Д. Нестеренко, А. А. Горляч, В. О. Ніконов, М. А. Циба, Т. Ю. Піпіков, В. І. Городецький, А. Д. Андреєв, Р. Я. Печенніков, В. П. Алексеєв, С. Ф. Каспієв, І. М. Монченко, Г. И. Сухомел, М. З. Купершмідт одержали 1 березня дипломи лавреатів сталінської премії і почесні знаки цього звання від голови ради міністрів УССР Д. Коротченка. З 22 прізвищ ледве 7 схожі на українські, решта іванови і авербухи, хоч і за „єнками" часто ховаються ті самі іванови і авербухи.

„УКРАЇНСЬКІ" ВЧЕНІ в КИЄВІ

На 24 березня в Київському ордена Леніна Політехнічному Інституті призначено прилюдний захист дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук. Подаємо прізвища кандидатів і їх опонентів: С. В. Євєшніков, Г. Ф. Ромсом, Лашкарьов В. Є., Окулов П. В., Б. С. Лисін, С. М. Філоненко, Є. М. Хаймович, С. О. Картавов, І. О. Кірієнко, разом 9 прізвищ, з них двоє українських. Це фрагментарна характеристика вислідів понад тридцятьрічної практики сталінської національної політики на Україні на полі науки (з „Рад. Укр." 7 березня).

„ІСТОРИЧНА НАУКА"

„Історична наука" в Київському державному університеті ім. Т. Шевченка добре унаглядняться в темах прилюдних дисертацій, що їх на ступінь кандидатів історичних наук захищали 19 березня ц. р. в університеті. Це: „Робітничий рух в східній Галичині на початку 20 сторіччя (1900-1906 рр.) захищав Г. Т. Палюх, „Комуністи натхненники і організатори героїчної оборони Одеси в 1941 році", захищав М. А. Боднар. („Рад. Укр." 11 березня).

У ДОНБАСІ ШАХТАРІВ ОПРОМІНЮЮТЬ УЛЬТРАФІОЛЕТОВИМ ПРОМІННЯМ

„Після закінчення зміни шахтар підіймається на поверхню. Помившись у лазні, він іде до фотарія, надягає темні окуляри, стає на рухому стрічку і кілька хвилин іде на ній під промінням „гірського сонця" . . . Опромінюючись життєдайним ультрафіолетовим промінням кварцових лямп, шахтарі поновлюють свої сили і здоров'я". („Рад. Укр." 13 березня).

Такі „фотарі" споруджено на 3 шахтах, запроєктовано спорудити ще в десятьох шахтах треста „Ворошилівградвуголь".

Донецький шахтар замість доброї поживи — м'яса, масла, молока, овочів, доброї кватири „постачається" посиленими дозами ультрафіолетового проміння, якого вживають лише для лікування хворих і то дуже обережно, бо медична наука й досі не знає — чи шкода, яка цим промінням завдається люди оправдується хвилевими поліпшеннями, які дає це проміння.

Але чи „сталінському фіолетовому промінню" йде про здоров'я людини і робітника? Більше вугілля йому потрібно.

Богдан Лепкий

У ВЕЛИКОДНІЙ ТИЖДЕНЬ

. . . .

Земле! Моя ти рідна, люба нене!
Вітай мені зі святами, з весною!
Покрийся збіжжя лавою густою,
Най буря мимо йде понад тобою
І най ім'я твоє буде благословенне!

— — — — — — — — — — — —

Давно колись із щирих уст дитини
Отсе бажання плило геи до Бога.
А нині? Ах, яка важка дорога,
Як ця земля спустошена і вбога
І як цей люд страдає важко й гине!

— — — — — — — — — — — —

Мої ж ви рідні, мої з хреста зняті
Й покладені в нову, чужу могилу.
Хоч бенкетують в вашій рідній хаті
Триюмфом п'яні вороги завзяті,
Не в них, а в вас я чую вічну силу.
Прийде момент і відвалиться плита,
А воїни, воружені брехнею,
Упадуть ниць; зніметься правда [збита,
Скатована, рядном смертельним [вкрита,
Зніметься, встане — й світ піде [за нею.

ЗАКЛИК З.У.А.Д.К.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ!

Гуманітарна праця, започаткована і ведена Вами через Злучений Український Американський Допомоговий Комітет від 1944 р., увінчалась великанським успіхом, бо:

1. Зібрано і видано на допомогову і переселенчу акцію понад 1,000,-000,00 дол. в грошах і понад два мільйони дол. в харчах, одягах і ліках.
2. Врятовано десятки тисяч наших скитальців від вивозу на Сибір і в далеку тундру комуно-московським імперіялізмом.
3. Знято чорне п'ятно з усіх наших організацій, в тому числі і з Української Дивізії та й поведено успішну інформативну акцію серед американських громадян і державних чинників.
4. Спроваджено до ЗДА по кінець березня 1952 р. 30,231 українців із скитальщини — між ними багато малих дітей, сиріт, інвалідів, вдів, старих віком, науковців, мистців, лікарів і інших, а теж сліпих і калік, яких вдалось примістити у відповідних інституціях.

Все це зроблено в імені американських українців для рятування наших братів і сестер, щоб вони — приїхавши на американську землю — спільно з нами ще вище підняли прапор боротьби за волю і державну незалежність нашого народу.

І коли акція переселення „скитальців" майже викінчена — перед нашою організацією стоять ще важливіші завдання, а саме:

а). Прийти з допомогою: матеріяльною, моральною і правною 20,000 українських залишенців в Европі, як теж дати негайну поміч тим українцям, які кожного дня втікають з-поза залізної заслони в різні сторони світу: до Швеції, Німеччини, Австрії, Греції, Туреччини, Індії, Японії.

б). Включитись у переселенчу акцію, яку відкриває новий проєкт переселенчого закону, щоб дати змогу дальшим українським втікачам поселитись на американській землі.

в). Зорганізувати Працю Суспільної Служби в ЗДА, щоб в цей спосіб розв'язати всі суспільні проблеми нашої громади у цій країні.

Для проведення цих нових важливих завдань ЗУАДК потребує грошевих фондів. Всю свою дотеперішню діяльність виконав ЗУАДК лише завдяки жертвенності української громади у ЗДА. Ця громада зрозуміла великі цілі ЗУАДКомітету і поспішила піддержати їх щирими датками і жертвами.

Стоячи перед новими завданнями, ЗУАДК звертається знову до українських сердець і умів американської громади.

У світлий час Великодня Христового — У Свято перемоги Правди і Справедливости не забуваймо про бідних і залишених, хворих і немічних, безприютних і пригноблених, щоб вони могли бути у це свято з нами і тішитись разом з нами.

Принесіть свої пожертви на благородні і гуманні цілі. Виконайте свій обов'язок супроти свого народу і свого ближнього та зложіть свій Національний Даток до Українського Народного Фонду, висилаючи його на адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE, P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 7, N. Y.

35% того фонду призначено на гуманітарну акцію ЗУАДКомітету.

Піддержуйте працю ЗУАДКомітету масовим членством, висилаючи свої членські внески на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P.O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Управа ЗУАДК користає з нагоди Свят Великодня і шле щиру подяку українській громаді у ЗДА за її дотеперішню піддержку праці ЗУАДК й пересилаючи святочні побажання американським українцям, просить їх не забувати і в майбутньому про працю ЗУАДК.

Управа ЗУАДК вітає всіх українців у світі і несе їм привітання від американських братів, які своїми жертвами на ЗУАДК заявляють свою єдність з усім українським народом.

Хай не буде нікого, хто не приєднався б у святочний час Великодня до загально-української гуманітарної акції ЗУАДК.

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

Филаделфія, квітень 1952 р.

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ.

Христос Воскрес!

З ВЕЛИКОДНІМ СВЯТОМ

сердечно вітаю Українське Громадянство від імени
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ,
бажаючи, щоби небавом здійснилася наша воскресна молитва.

ХРИСТОС ВОСКРЕС! **Д-р СТЕПАН ВИТВИЦЬКИЙ.**

З ХРИСТОВИМ ВОСКРЕСЕННЯМ ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО

—: бажаємо :—

Їх Ексцеленції Єпископові Д-рові ІВАНОВІ БУЧКОВІ, ген. П. ШАНДРУКОВІ, ГОЛОВНІЙ УПРАВІ БРАТСТВА, а всім Воякам 1 УД УНА, що є розсіяні по цілому світі і всім братнім Комбатантським Організаціям желаємо скорого, переможного, вояцького повороту на РІДНІ ЗЕМЛІ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

СТАНИЦЯ БРАТСТВА б. ВОЯКІВ 1 УД УНА у ШІКАҐО.

УВАГА! Найкращий дарунок на свята книжка УВАГА!
„БРОДИ"
видана Братством б. Вояків І. УД. — Ціна $2.10 враз з пересилкою.
замовляти:
OREST HORODYSKYJ, 1235 N. Artesian Ave., Chicago 22, Ill.

УПРАВА КРАЄВОГО КОША УСС в ЗДА

вітає з ХРИСТОВИМ ВОСКРЕСЕННЯМ усе Братство Станиць УСС, та бажає всім

РАДІСНИХ і ЩАСЛИВИХ СВЯТ!

УПРАВА Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ В АМЕРИЦІ

вітає своїх членів та всіх інженерів-українців, розсіяних по цілому світі з святом Великодня.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ХРИСТОС ВОСКРЕС І ВЕСЕЛИХ СВЯТ

приятелям і знайомим
— бажає —
Інж. **ВОЛОДИМИР БІЛИНСЬКИЙ**
1½ Bradford St., Rochester 21, N. Y.

Українському Політичному Проводові на Рідних Землях та його Героїчній УПА, Центральним Українським Установам Америки, Управі Централі ООЧСУ та його Відділам, Українському Духовенству та Громадянству Пассайку, Установам, Членству і Симпатикам нашого Відділу бажаємо Веселих Свят Христос Воскрес!

Управа 7. Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Пассайку, Н. Дж.

З Святом Христового Воскресення щире привітання
ВЕЛИКОДНІМ ХРИСТОС ВОСКРЕС
шлемо усім українським Організаціям та Установам, своїм Членам та Прихильникам, усім українським Інженерам та всьому Українському Громадянству.

Управа Товариства Українських Інженерів Відділ у Филаделфії.

ПЕКАРНЯ І. ЩОРОПАЙЛОВИЧА (JOHN'S BAKERY)
3445 Cedar Ave. So., Minneapolis, Minn.
— бажає —
всім своїм П. Т. Відборцям, Кревним і Знайомим

ВЕСЕЛИХ СВЯТ! ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З нагоди ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ бажаємо сердечно нашій Рідні в Америці, в Канаді, з осібна на українських Рідних Землях ВСЕГО НАЙКРАЩОГО в житті й не менше всім Членам й Урядникам, що зі мною співпрацюють.

ВАСИЛЬ ЗАГАЄВИЧ З ДРУЖИНОЮ
Постійний Організатор У.Н.С.
Forest Hills 75, Tel. BO 8-4239 New York, N. Y.

Членам Пласт-Приязту, Пластовій Станиці в Ню Йорку та всім Прихильникам Пластової Молоді
ВЕСЕЛИХ СВЯТ та ВСЬОГО ДОБРА
— бажає —
СТАРШИНА ПЛАСТ-ПРИЯТУ В НЮ ЙОРКУ.

З нагоди Воскресення Христового найкращі побажання і привіти
— засилає —
всім членам ОПДЛ, молодим читачам наших видань, їх симпатикам і ширителям, і особисто своїм друзям і знайомим.

ЮРІЙ ТИЩЕНКО-СІРИЙ.

РАДІСНИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
своїм Рідним і Знайомим
— бажають —
о. М. ПРИТУЛЯК і В. МЕДВІДЬ з родиною.
25 Аллен Стр., Пассейк, Н. Дж.

З ВОСКРЕСЕННЯМ ХРИСТОВИМ

Рідні та Знайомим пересилають щирі побажання

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Д-р Ярослав і Христина ВОЄВІДКИ.

З нагоди Воскресення Христового новозаснована в Америці
СПІЛКА ЖИВЕЦЬ „ЧЕРЧЕ"
— бажає —
своїм бувшим і будучим лікуванцям та симпатикам
ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
УПРАВА ЖИВЦІ „ЧЕРЧЕ"

ПРИЯТЕЛЯМ та ЗНАЙОМИМ
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
— засилають —
ОРЛОВСЬКІ з донею, та БОНЬЧУКИ
59 Ald Mamaroneck Rr., White Plains, N. Y.

З нагоди Празників Світлого Воскресення Христового
ТОВАРИСТВО „ЛЮБОВ", ВІДДІЛ 45 У. Н. СОЮЗУ
засилає всім своїм членам і всім українцям доброї волі по всій Землі
НАЙЩИРІШІ ЖЕЛАННЯ.
ЗА УРЯД: **Т. Малик**, предс.; **А. Гарасим**, кас.; **Микола Сеник**, секр.

З нагоди СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
—: бажаємо :—
ВЕСЕЛИХ СВЯТ ТА ВСЕГО НАЙКРАЩОГО
нашим Своякам, Приятелям, Знайомим і нашим Шановним Покупцям та Симпатикам, що відвідують нашу
МЯСАРСЬКО-СПОЖИВЧУ КРАМНИЦЮ при 646 — 18th AVE.
Newark-Irvington, N. J. — Phone: ESsex: 4-3208.
П. ГАРМАТІЙ і К. ЛІЩИНСЬКИЙ.

„СВІТЛО СВЯТЕ"

(Продовження зі стор. 2.)

мав навіть кам'яне серце, то й тоді може прослезитися, бо кожен чоловік загляне в свою душу, згадає свої гріхи і скаже до себе: невже ж задля моїх гріхів не зійде Святий Дух на нас? І так стоять всі вірні зі сльозами в очах і зі сокрушеним серцем; навіть сам князь Балдуїн стоїть зі страхом і покірно, сльози напливають йому до очей, також його дружина є поруч нього біля великого престола. Бо ранком в суботу в сьомій годині виходить князь Балдуїн зі свого дому до Господнього Гробу разом зі своїми дружинниками і всі босоніж ідуть із ним. І посилає князь до обителі святого Сави й кличе ігумена враз із його чорноризцями й тоді ігумен іде зі своєю братією до Господнього Гробу; і я недостойний ішов з тим ігуменом і з його братією і прийшли ми до князя та поклонилися йому всі. Тоді і він поклонився ігуменові святого Сави. І дозволив князь ігуменові святого Сави і мені смиренному пройти близько себе, а іншим казав іти перед собою,а дружинникам після себе. І прийшли ми до церкви Христового Воскресення від західних дверей, але таке множество людей заступило нам дорогу, що ми не могли увійти до святині. Тоді князь приказав своїм жовнірам силою розігнати людей, а коли вони відійшли, ми могли піти до Господнього Гробу. І коли ми опинилися перед східними дверми Господнього Гробу, а князь прийшов по нас і станув на свому місці по правій стороні перегороди великого престолу напроти східних дверей: тут бо княже місце построєне високо й він казав ігуменові святого Сави станути над Гробом зі всіма черцями й священиками, мені же недостойному казав станути високо над самими дверми гробними напроти великого престола, щоби я міг бачити гробові двері, а всі троє гробових дверей є закриті й запечатані царською печаттю. Латинські же священики стояли біля великого престола. Була восьма година дня, коли правовірні священики почали співати відправу на горі Гробу й всі монахи прийшли а за ними численні греміти; латинські священики співали дуже голосно при престолі. Я стояв тут і дуже пильно дивився на нагробні двері. І коли почали читати страстносуботні паремії, тоді вийшов єпископ зі своїм діяконом від великого престола в напрямі надгробних дверей і глянувши крізь хрестики цих дверей на Гріб Господній, а не побачивши світла на Гробі, вони вернулися до престолу. А як почали читати шосту паремію, той же єпископ із діяконом виходив знова до надгробних дверей і не бачив ще й цим разом нічого на Господньому Гробі, тоді всі люди почали зі сльозами в очах співати Киріє елейзон. Аж як настала дев'ята година дня, а вірні заспівали „Господеві поєм", тоді несподівано надтягнула від сходу невелика туча, стала над непокритим верхом тої церкви, облила тих,що стояли над Господнім Гробом рясним дощем і тоді нежданно запалало світло святе на Господньому Гробі, яке засяло великим блеском. І прийшов єпископ із чотирма діяконами, відчинив двері Господнього Гробу а взявши свічку від князя, увійшов єпископ до Господнього Гробу та першою засвітив оту свічку від святого світла, а відтак заніс її до князя й віддав йому в руки і станув князь на своєму місці та з великою радістю тримав отсю свічку й від неї ми засвітили свої свічки, а від наших усі інші. Оце святе світло не горить як земний вогонь, а ясним полум'ям наче киновар. І так усі вірні стоять з горіючими свічками й безперестанно співають із великою радістю, бо вони побачили святе світло Боже. Бо хто сам не бачив тої радости в цей день, той не повірить другому, що розказуватиме про отсе чудо; віруючі добрі люди глибоко вірять і з насолодою слухають оповідань про саму святиню та про інші святі місця: віруючий вірить у малі й великі речі, а безвірникові всяка правда видасться кривою. Крім мене недостойного є ще свідком сам святий Гріб Господень і вся моя дружина, Руські синове і зібрані тоді Новгородці й Кияне: Сіделав Іванович, Гогослав Михалкович, два Кашкичі й многі інші, що свідчать про мене і про це оповідання. Але вернімся до вищесказаного. І коли світло сяє на Господньому Гробі, тоді мовкнуть співи й всі закінчують Киріє елейзон; відтак виходять із церкви з великою гордістю і з горіючими свічками й закривають полум'я перед вітром та розходяться до своїх домів, а від цього святого світла запалюють свічки в своїх церквах, у великій же церкві при Господньому Гробі самі священики кінчать співати вечірню. Тоді ми з ігуменом і з монашею братією пішли до свого монастиря несучи свої горіючі свічки і тут закінчили свої вечірні пісні, а йдучи до келії хвалили Бога, що дозволив нам бачити отсю благодать. А ранком у день Христового Воскресення, в неділю Святої Пасхи відспівавши утреню, ми розцілувалися з ігуменом і з братією в першій годині дня, ігумен узяв хрест і разом з усією братією пішли ми до Господнього Гробу співаючи кондак: „Аще і в гроб сниде безсмертне". І увійшовши до животворящого Гробу і поцілувавши з любов'ю і звогчивши його теплими слізми, ми насолоджувалися тут запашним сошествіям Святого Духа й лямпадою горіючою так чудно й ясно; отсі три лямпади засвітилися самі тоді, коли зійшов із небес святий вогонь, ще висить п'ять інших лямпад над Господнім Гробом, але їх світло не таке ясне як отсих трьох, що чудно світяться. І згодом вийшли ми з Гробу Господнього східними дверми й перейшли до престола та вчинили цілування з правовірними священиками й сирійськими,а вкінці вернулися до своїх келій і тут відпочивали до літургії.

І після трьох днів і після літургії я пішов до ключаря Господнього Гробу й сказав до нього: хотів би я взяти свою лямпаду. Він обняв мене з любов'ю і одного тільки впровадив зі собою до Гробу, там я знайшов свою лямпаду над Господнім Гробом, що горіла ще святим вогнем. І я поклонився цьому Гробові святому й поцілував те місце, де лежало пречисте тіло Господа нашого Ісуса Христа. Тоді я зміряв святий Гріб вздовж, в ширину й висотою: при людях бо не можна вимірювати нікому й прославив Господній Гріб як міг, а ключника поблагословив я щиро. Він же бачивши мою любов до Господнього Гробу й до нього самого, підніс дошки знад голови святого Гробу й відломив кусочок того каменя і дав мені на благословення й пам'ятку, та наказав під загрозою клятви не розказувати про це нікому в Єрусалимі. А я поклонився ще раз Господньому Гробові й цьому ключникові, взяв свою лямпадку зі ще горіючою олією і вийшов із найбільшою радістю, бо збагатився Божою благодатію, несучи в руці дар святого міста й знам'я Гроба Господнього й ішов радуючися щиро, я знайшов найбільший скарб та вернувся в мирі до келії своєї".

Замітне, що подібний, вичерпний опис святого вогню зберігся й в західно-європейській літературі, автором цього опису (в латинській мові) є Фулхерій де Шартро, паломник до святої Землі в 1101. р.

ВЕЛИКДЕНЬ У СЕРПНІ

никам відповідь на їх молитви... І був оточений табір німецькими автоматчиками, і попало до полону їх військо НКВД з його катами; і були визволені мученики з червоного пекла ... А ранком був суд над чекістами.

Вивели в'язнів із табору, построїли їх під горою так, щоб видно було наперед, а потім із лісу вивели до них пов'язаних дротами сімсот людоїдів, поставили їх перед в'язнями і перекладач закомандував:

— Струнко!

І враз наступила страшна тиша... Південне сонце вийшло з-за гір і золотими усмішками грало на листях дерев і чорних обличчях в'язнів... Природа теж мовчала, і здавалось, що й вона сьогодні буде свідчити проти людоїдів... для яких настав останній суд...

Пройшли секунди... а тиша стала ще більше напруженою... Здавалось, от-от розірветься вона жахливим вибухом і змете з землі всі людські злочинства, всі „ізми", всі невиплакані муки... Але підійшов панцир і з нього вийшов німецький полковник. Підійшов до каторжан і голосно заговорив:

— Ви знаєте цих людей, що стоять перед вами?

— Знаємо! — крикнула маса в якомусь чаді й мороку.

— Це ваші кати?

— На-а-а-шшшшш-і-і-і!- ще голосніше викрикнули мученики і затихли.

— Перекладач, скажіть нещасним, щоб вони-декілька чоловік вийшли наперед і від імені всіх вирекли оцим людожерам кару.

Вийшов старенький священик, перехрестився на небо, побожно уклонився полковникові, глянув на своїх вчорашніх катів, потім підійняв догори свої худі, мов дві ломаки, руки й останнім голосом вигукнув до в'язнів:

— Христос Воскресе!
— Христос Воскресе!
— Христос Воскресе!

Останній вигук зачепився за ридання і обірвався. Старик священик зблід, похитнувся і впав на землю непритомний...

То не море стогнало і билось об кам'яні скелі, то не буря ревла в нетрах і прірвах Кавказьких гір... То тисячі мучеників відповідали свойому братові:

— Воістину Воскресе!
— Воістину Воскресе!
— Воістину Воскресе!
— Вас іст дас?
— Це їх великоднє привітання!

І враз почали падати непритомні. Хтось голосно ридав і проклинав... Хтось щасливо втирав сльози радости... Море гуло і билось у серцях визволених...

— Струнко!

— Смерть їм! — знов вигукнула маса живих трупів, і знов многі стали падати непритомні на землю.

— Що ви скажете в своє оправдання? — звернувся полковник до чекістів. Кати мовчали і тримтіли.

— Смерть людоїдам! — хтось ще раз крикнув іззаду і сам упав на землю.

— Генуг!

— Струнко!

Чи знав цей полковник про те, що і на його батьківщині існували такі самі табори і де так само мордували невинних людей? Невідомо, але він коротко скомандував:

— Автоматчики, виконайте вирок!

Підвели до скелі колону катів, поставили їх обличчам до в'язнів і —

— Тр-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р!
— Тр-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р!
— Тр-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р!

Котились трупи із скелі у прірву і здавалось, що то були не люди, а такі страшні вампіри-блощиці, котрі смоктали кров своїх жертв і цим жили на цьому світі.. Чорна кров текла по скелі й змивала з неї пил і жовте листя, але вона не могла змити з землі жахливих злочинів большевизму.. Бо їх зможе змити лише Суд Божий в останній день Історії...

І розходились в'язні поспішно з цього проклятого місця, одержавши від німців на п'ять день харчів, і радісно вітали один одного вітанням Христового Воскресення:

— Христос Воскрес!
— Воістину Воскрес!

Скиталець П. К-й

Кожний свідомий українець, та кожна свідома українка, вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшувати кадри ідейних українських працівників.

З ПРАЗНИКОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ.

ГОЛОВНА УПРАВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ (ООЧСУ)

— вітає —

членство і Управи відділів ООЧСУ, читачів „Вісника", українське Духовенство, українські Організації і Установи та українське Громадянство на еміграції.

Зокрема Головна Управа шле Воскресний Привіт воюючому Українському Народові на рідних землях, Воякам і Командуванню Української Повстанської Армії, та Політичному Проводові Українській Головній Визвольній Раді.

ХРИСТОС ВОСКРЕС! — ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!

З ПРАЗНИКОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ вітаємо:
ВОЮЮЧУ УКРАЇНУ і її Політичний Провід УКРАЇНСЬКУ ГОЛОВНУ ВИЗВОЛЬНУ РАДУ, КЕРМАНИЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПІДПІЛЬНОЇ ЦЕРКВИ, ГОЛОВНОГО КОМАНДИРА УПА, Війців, Підстаршин і Старшин УПА, Членів і Провід ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ та ЗВ'ЯЗКОВИХ-КУРІЄРІВ і всіх знаних і незнаних-безіменних Борців за Українську Самостійну Соборну Державу.

На еміграції вітаємо Ієрархів обох УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, Центральні Українські суспільно-громадські Установи і Організації, Закордонні Частини ОУН, Місію УПА, Братство бувших Вояків УПА ім. св. Юрія Переможця, Товариство бувших Вояків УПА у Канаді, Відділи Товариства бувших Вояків УПА у ЗДА — Ню Йорк, Клівленд, Шікаґо і Дітройт, всіх Друзів бувших Вояків УПА розпорошених одинцем по різних континентах, Українські комбатантські Організації, Братства і Товариства, Організації Української Молоді та всю українську патріотичну Спільноту поза межами Батьківщини.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ГОЛОВНА УПРАВА ТОВАРИСТВА бувших ВОЯКІВ УПА у ЗДА.

З СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
ВИДІЛ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в Ню Йорку шле найкращі побажання Головному Виділові НТШ у Франції, Управам Відділів НТШ в Канаді, Європі та Австралії, Членству НТШ розпорошеному по всему світу, всім українським Науковцям та Приятелям української науки. Окремі святочні побажання членам Основникам та Добродіям Дому Української Культури в Ню Йорку.

Нашим науковцям в рідному краю бажаємо сили витривати до часу побіди правди на землі.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З НАГОДИ ВОСКРЕСЕННЯ ГОСПОДНЬОГО

ОБ'ЄДНАННЯ б. ВОЯКІВ-УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

— бажає —

Управам і Членству усіх своїх Відділів

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ГОЛОВНА УПРАВА

ЯРОСЛАВА і МИКОЛА ЧУБАТІ З МАГВАГ, Н. ДЖ.
— пересилають —
щирі Великодні побажання своїй Рідні, Приятелям та Знайомим — в Америці та в Европі
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З НАГОДИ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
ГОЛОВНА УПРАВА СУМА
— засилає —
всім Членам Спілки Української Молоді найщиріші побажання
РАДІСНИХ ТА ЩАСЛИВИХ СВЯТ.
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ГОЛОВНА УПРАВА СУМА

Рідні, Приятелям та Знайомим

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

— бажають —

Д-р Василь і Ярослава КІНАЛЬ
293 Saw Mill River Rd., Yonkers, N. Y.

Головному Урядові УНСоюзу, Дорогим Редакторам та Друкарям „Свободи", Юкрейніен Віклі і Літературно-Мистецького Тижневика та всім нашим Співпрацівникам
— бажаємо —
ВЕСЕЛИХ та РАДІСНИХ СВЯТ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО!
ОСИПА ҐІБАЙЛО-ҐІББОНС ЛЮБА ЛАПИЧАК
НЕОНІЛЯ МЕРЕНА КВІТОСЛАВА СТЕЦЮК.

ПРОВІД УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ

— складає —

з нагоди Христового Воскресення всім Змагунам, Спортовцям, Симпатикам та Братнім Спортовим Товариствам побажання

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

З НАГОДИ СВЯТОГО ПРАЗНИКА ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
пересилаємо найщиріші побажання читачам „Українського Слова" і всім українцям

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ „УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА" в Парижі:	ПРЕДСТАВНИК „УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА" на Ню Йорк і околицю:
LA PAROLE UKRAINIENNE 3, rue du Sabot Paris 6-d, France.	HRYHORY JAREMCHUK 229 E. 10th St., New York 3, N.Y.

З НАГОДИ ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО

— бажаємо —

Ссім Українським Церквам, Національним Товариствам, Братствам, Сестрицтвам і всьому Українському Громадянству

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА" В НЮ ЙОРКУ, Н. П.

Elias Palyky, 105 St. Mark's Place, New York 3, N. Y.

ДВІ БАТЬКІВЩИНИ

(Продовження зі стор. 2.)

з надіями на Наполеона, — в інших, як в італійців, німців, еспанців, в реакції на зовойовницький гніт Наполеона) та у висліді революційного здвигу „весни народів" з 1848 року. Такі людські вдачі незалежні від історичних подій і явищ та від будь-яких політичних спонук. Їхній найглибший патріотизм - первісний, стихійний, підсвідомий, що проявляється нестерпною тугою за рідним краєм саме тоді, коли вони його втратили.

Інші критерії треба стосувати до політичних еміґрантів, які і на рідній землі були активні, як культурники чи громадські діячі, — або політичні діячі, та які опинилися на чужині свідомо, свідомо формулуючи собі теж певні окреслені політичні завдання, що їх мають виконувати для добра батьківщини, з котрої вийшли й котру — може до кінця свого життя — втратили. Одною з найважніших цілей кожної політичної еміґрації є не тільки вести політичну інформаційно-пропаґандивну акцію на терені тієї нової країни свого поселення, але й піддержувати в патріотизмі масу земляків в отій країні. Ця місія ускладнюється тоді, коли мова про країну, яка тільки одиницям у цілком вийняткових випадках признає право політичного азилю, зрештою ж допускає іміґрантів відразу як майбутніх своїх громадян із усіми послідовними наслідками державного громадянства. Злучені Держави Північної Америки є типовою і мабуть одинокою у світі країною, в якій так яскраво існує проблема двох батьківщин саме тому, що 1) ввесь американський нарід повстав з різнонаціональних еміґрантів (і далі побільшується ними), які дивним способом, дякуючи прерізним причинам, перетоплюються в один моноліт, — 2) тільки у вийняткових і одиничних випадках ці новоприбулі живуть тут на правах азилю, а вся решта це кандидати на громадян держави, або вже громадяни, — 3) хоч нема ніякого формального примусу, чи вірніше, може саме тому, що нема ніякого формального примусу, атракційна сила американського оточення, американської атмосфери, американських заробіткових можливостей й американського життьового стандарту сприяє такому могутньому процесові акліматизації, що нема сили йому опертися. Свобода плекати далі рідні культурні цінності, пропаґувати все рідне на американському терені й піддержувати (залежно від зовнішніх політичних можливостей) духовий зв'язок із батьківщиною та допомагати їй, як кому до вподоби, ця свобода дозволяє проявлятись любові батьківщини, тієї першої, рідної, не тільки сентиментом, спогадами, тугою, але й реально, творами і ділами. Рівнобіжність процесу американізації з процесом діяння далі в користь рідної батьківщини чи батьківщини батьків — це саме є суттю нашої проблеми двох батьківщин.

Коли українські еміґранти в середній і західній Европі чували від своїх земляків з Америки, що приїздили туди в різних громадських місіях, як ці земляки називають самі себе „американцями українського походження", то це страшенно вражало (і далі вражає) їхні вуха. Вони просто не розуміють такого пов'язання слів і схильні добачувати в ньому мало що не національне відступництво. Але як Америки не можна знати й розуміти, не пізнавши з автопсії, так само не можна розуміти цього суто-американського явища, не живучи тут. Чужинець в будь-котрій европейській країні залишається чужинцем. В Америці він стає — після деякого часу — американцем. Це може тривати коротше, або довше, в першому чи другому поколінні, але напевне і невідхильно. Американцем, який цікавиться всіми проблемами Америки, її уряду, її партій, соціяльної структури, культури й економіки та всієї буденщини, таксамо, як цікавиться вся американська маса з більшою чи меншою скількістю поколінь, що живуть на американській землиці. І на це нема ради.

Американський патріотизм таких американців може бути глибший або плиткіший, але він безперечно наростає, родиться природно, шляхом природної асиміляції і поглиблюється з ходом літ і числом поколінь. І противитися цьому природному процесові було б абсурдно. І — як кожний невикональний абсурд — це не є теж завданням українських політичних іміґрантів в Америці. Їх завданням є посилювати і поглиблювати дії в користь рідної батьківщини та защеплювати сентимент до батьківщини батьків у дітей, у молоді, у тому поколінні, що виставлене на впливи американської школи, товаришів шкільної науки і забави, американського оточення й американської культури, що перетоплює все в одному казані. Яка сила може протиставитися, наприклад, мішаним подружжям дітей чи внуків?! У таких подружжях молодих людей заникає вже проблема двох батьківщин, вона зводиться вже до проблеми тільки одної батьківщини, і то тільки американської. Але ж ми бачимо і знаємо з численних прикладів, що і тоді термін „американець українського походження" має величезне значення для України, значення творче, позитивне, може вирішне в майбутній історичній хвилині, коли річ ітиме про поєднювання інтересів Америки з інтересами України. І тому не ремствуймо, що взагалі існує проблема двох батьківщин. Вона була й є і буде і від нас залежить, щоб її розв'язати з користю для обох батьківщин.

З ЖИТТЯ ГРОМАД

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Доповіді в Станиці УСС

Дня 6. квітня 1952. відбулися Сходини Станиці УСС, на яких генштабу-полк. Роман Долинський виголосив доповідь на тему: „Стратегія і тактика в І. та II. світовій війні".

Доповідач, сьогодні бодай через цикль подібних доповідей капіталізувати багатство з наших Визвольних Змагань (в військово-теоретичному розумінні) поки живі свідки, які можуть зложити вже бракуючі документації історичних фактів, спільних для всіх поколінь, розвинув тему, насвітлюючи її, як фахівець, з наукової точки зору, дарма, що застерігся, що це лише військово-публіцистичний огляд. Впровадивши слухачів у наукове розуміння війни, стратегії, тактики та конфронтуючи під тим оглядом обі світові війни й умовини, які з появою марксистсько - большевицької концепції причин воєн впровадили хаос у військово-теоретичній думці, який сьогодні замітний, зясував цілі, що в обох війнах диктували відповідну стратегію та підкреслив діючі чинники (роди зброї, озброєння, сила вогню), які накинули тактику так відмінну в II. світовій війні. Спинився на розвиненій авіяції, удосконаленій панцерній зброї й врешті на атомовій зброї. Ілюструючи весь час незвичайно цікавими епізодами з останньої війни, представив тло, на якому з'являється теорія блискавичної війни, яка не знаходила свого виправдання на всіх теренах, та вияснив ті помилки тактики, які заісновують в випадках, де занедбується тактичну резерву. Пригадуючи, що діючою силою війни все була, є й буде піхота (що не мусить обовязково ходити пішки), ствердив, що вислід війни все залежатиме від терену, населення на тому терені та від ідеалів, за які ведеться війна.

Слухачі, між якими були й деякі гості з Братства Запоріжців, Братства Української Дивізії та ОбВУА, дуже уважно прослухали незвичайно цікавої та з великим вмінням поданої доповіді. На запити, доповідач давав вичерпні вияснення. Цю інавґурацію циклю докладів в Станиці УСС треба вважати за незвичайно вдалу.

(р)

РОМАН СТЕЦУРА

єдиний український піяніст, що минулої осени взяв участь в міжнародному конкурсі піяністів в Женеві, виступить з власним концертом в Карнеґі Рісайтер Гол дня 8-го травня 1952 о год. 8:30 ввечорі. Треба сподіватись, що українське громадянство Метрополії своєю участю в концерті підтримає цього молодого українського піяніста на порозі його музичної кар'єри.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Балетна школа

Два роки клопотливої, вдумливої праці кваліфікованої вчительки Зої Острогін з молодими талантами у вихованні балетного мистецтва не пішли на марно.

Без жадних реклям, афішів, Зоя Острогін в своїй балетній школі з любов'ю, за невеличку винагороду, вкладає в душу талановитих дітей любе для них мистецтво, не дивлячись на різні — малі і великі перешкоди.

24 лютого 1952 року концертом, з цікавою різноманітною програмою балетна школа Зої Острогін показала , на радість матерям своїх дітей і на втіху та велике моральне задоволення глядачів, справжнє мистецтво.

Перед початком концерту п-ні Ніна Третяк, своєю змістовною промовою, з'ясувала значення балетного мистецтва, а зокрема танки народні, національні.

Як вступ, Зоя Острогін показала глядачам щоденні вправи, які розкрили не легку працю майбутніх талановитих балерин.

Італійською полькою ніжно, як гарна лялька, Ірина Марик відкрила багатообіцюючий, колоритний концерт.

В танку моряка Надія Берик з великим темпераментом, з непідробленим комізмом дала тип веселого, цікавого моряка.

Вальс з балету „Копелія" Тамара Диба виконала з надзвичайно легкими, чепурними рухами.

Фрагмент з виступу балетної школи в Клівленді.

В цьому вальсі вона показала велике досягнення своєї техніки. А в печікато, виконане з доброю мімікою, показала, наскільки вона виросла, як танцюристка.

Початкуюча, здібна, граціозна Свєтя Середа в музикальнім моменті провела певну мисль, показавши в гарнім малюнку захоплюючий образ.

Талановита Валя Герман в трудному татарському танці виявила велику жвавість, пластичність в акробатиці, невимушений темперамент і легкість.

Софія Берик провела циганський танок витримано, з великим захоплюючим темпераментом і технікою. Вона була красою всього концерту.

У веселому гротесковому танку „баби", весело і мило провела танок сольо маленька, починаюча Люся Третяк.

На фоні всього концерту були виконані: танґо, полька-дует і східний танок досвідченими танцюристами Вірою Руссо і Йосипом Росул.

Вони своїм бездоганним виконанням показали, до чого повинні змагати молоді таланти, учні балетної школи Зої Острогін.

Весь концерт, крім східного танку, проходив на фоні української квітучої весни, в музичнім супроводі фахового пяніста Ігоря Лесика, а вправи в супроводі молодої, здібної пяністки Мирослави Берик.

Не можна не згадати цілий заряд Української Православної Церкви св. Володимира, який постійно йде назустріч праці в балетній школі.

А особливо слід відмітити бездоганну, безкорисну працю о. Берика, який віддає всі свої сили і все найцінніше в духове життя наших українських талановитих дітей.

Сергій Терентюк

НОВІ ІМІГРАНТИ

Дня 20-го квітня прийдуть кораблем „Дженерал Стюарт" до Ню Йорку на ашуранси ЗУАД Комітету такі особи:

Грабович Юлій, Марія, Георґ, Юлій; Сердюк Марія, Іван, Клара, Іван; Вернер Клара, Славка; Смук Володимир, Вероника; Гаттінґер Гельмут, Еріка, Норберт; Манойло Теодора, Параскевія; Салівон Сергій, Глікерія, Ольга, Лідія;

та кораблем „Дженерал Блечфорд", 21-го квітня:

Музер Иосип, Марія; Вусик Стефанія, Амброз, Олег; Шиманська Антонина; Бойко Антонина.

М. ГОГОЛЬ „КОРЕННИК" РОСІЙСЬКОЇ „ТРОЙКИ"

(„Коренник" або „коренной" це самий сильний кінь, що йде всередині, в голоблях, трикінної запряжки, по-московському „тройка" — ред.).

Так подає совєтська преса про ролю М. Гоголя в розвитку і становленню російської літератури, особливо акцентуючи символічний образ російської тройки, яка летить невідомо куди і всі уступають їй дорогу, що так пластично описана М. Гоголем.

Леонід Леонов про це пише:

„Все ясніше настає ранок людства, і ось уже видно в передранковій імлі, що не одна російська а вже добрий десяток прудких, необгонимих тройок летять в соціялістичну долину стовповим шляхом людського щастя. Димом димують під ними дороги, гримлять мости, все відстає і зостається позаду".

ШИШАЦЬКИЙ РАЙОН Полтавської области перейменований в Гоголівський район. („Радянська Україна" 2 березня.).

ОДИН СПОМИН

(Докінчення зі стор. 3)

тила?... Ви гадаєте — люди сліпі, не бачуть, яке тут злодійство робиться? Гадаєте, я не знаю, котрі пани з управи дістали на свята нові черевики? Хто обкрадає Червоний Хрест? Хто виносить задніми дверми масло з кухні?...

І як пішло, як пішло, як посипались на адресу начальства титули та епітети, напевно не вивчені в сальонах м. Львова, в яких пані докторова колись царювала... Проф. К., музикальна, будь-що-будь, людина, заткав собі вуха пальцями і втік на бічну „захристію", лопнувши за собою дверима. Його помічник кинувся до телефону, а дижурний поліцист побіг на станцію по підмогу. Не минуло й п'ять хвилин, як до магазину впали, вельми затривожені, сам референт Суспільної Опіки та головний книговод. Казали відчинити перегородку, взяли паню докторову делікатно під руки та повели на „захристію". Ще якийсь час розносився звідтіль її металічний, як лускіт пропелера, контральт, аж дзвонило кам'яне склепіння Адміністративного Бльоку! А далі — все затихло.

А потім — спроквола відчинилися двері і на порозі появилася пані докторова з широким, тріюмфальним усміхом та з цілим оберемком усякого добра під пахвою. А з нього висувалися всуміш то рукави сорочки, то поли шинелі, то кінці підштанців і... ногавиці зелених, військових штанів...

Її появу не привітав, розуміється, оклик одушевлення, чи особливого захоплення. Дві-три сотні невиспаних, змучених людей, що товпилися й дусилися в черзі трохи не від півночі, мали право ремствувати на цю високоінтелігентну особу, що пропхалася поза чергою до „престола" і нагорнула стільки мастку, То й піднявся зараз великий гармідер: хтось питав паню докторову навіщо їй цього барахла, а що вона зробить з тими хутрами та килимами, від яких тріщать в неї аж чотири скрині?... Хтось там викрикав, що вона вивезла зі Львова валізочку золота, а ще інші допитувались — по чому стоять доляри?...

Та, раптом, всі втихли, як би на команду... Я відвернув голову і побачив, як долі східцями сходив до підвалу, тримаючись стіни та одвірків — Іван Стефанюк. Один погляд упевнив мене в цьому, що з ним дуже погано, що він, сердешний, мусів, мабуть з важким трудом звестися з постелі, — з високої гарячки. Очі в нього зовсім помутніли, щоки горіли хворобливими румянцями, віддих був короткий та хрипкий, а ребра ходили, як у підпаленого коня.

Люди мовчки розступилися надвоє, коли він підходив до прилавка зі своїм „бецуґшайном". Сперся обіруч на ляду, перевів дух, і сказав, спустивши винувато очі в землю:

— Не сваріть мене, пане професор, за то, що спізнив си. То, знаєте, перед Паскою, цесе бабиє таке злісне, як гадє сорокате! Не пустила мене скорше з хати, казала ватру піддувати, хе, хе...

Засміявся. — і закашлявся. Важко, як з домовини.

Проф. К. подивився на старого і тоді сталося нечуване в історії таборової адміністрації: головний магазинер — прослезився!

— Пане Стефанюк, а я вас так просив — приходьте раніше... Ну, що я тепер пораджу?... Запізно... Ваші штани вже забрали.

І показав головою на докторову...

Три сотні людей, що були в підвалі, заперли дух у грудях. Сотні очей допитливо, зі співчуттям та зворушенням вперлися в обличчя старого гуцула... Та він ні не дрогнув, ні не кліпнув повікою. Мовчки взяв зі стола свій наряд, зложив його у - двоє та сховав до кишені. Якось розгублено посміхнувся, похитав головою:

— Так, так: прийдеш скоро — не зварено. Прийдеш пізно — вже з'їджено. От таке і моє...

І спокійно, статечно вийшов з підвалу.

Це був мій останній Великдень в таборі, а відбувся він, як і попередніми роками, величаво й урочисто: робили обхід з Плащаницею, було посвячення пасок на площі, дівчата виводили гаґілки. Та не було вже в процесії Івана Стефанюка, гуцула з Делятина... Не було його в церкві, ні під церквою, ні на таборі. Недуга звалила старого на постелю, з якої він ніколи більше не підвівся.

...Я був тоді на Функ-касерне і лаштувався в далеку мандрівку за Океан, як з Берхтесґадену приїхав попращатися зі мною мій краян, шофер зі Львова, Петро О. Це й він привіз мені вістку, що Стефанюка не стало в живих...

І сказав ще тоді такі пам'ятні слова:

— Біда: вмирають хлопи, не буде кому панів розуму вчити.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

Христос Воскрес!

Всім, хто нам прихильний
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажає —
РОМАН КУНЧИНСЬКИЙ
з родиною

Всім УСС-ам, Українському Вояцтву
Пластовій Братії у цілому світі,
Рідним, Друзям і Знайомим
грімке
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
НИКИФОР ГІРНЯК з сім'єю.

Рідним, Друзям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажають —
І. і С. Федіви та М. Вачків

РІДНІ й ЗНАЙОМИМ
— бажають —
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ЛІДІЯ і ПЕТРО ПОСТОЛЮК
239 Liberty Avenue,
Jersey City, N. J.

З нагоди Світлого Воскресіння
Христового
ВЕСЕЛИХ СВЯТ і КРАЩИХ ДНІВ
своїм Рідним і Знайомим по цей
і по той бік океану бажають
МАРІЯ і МИКОЛА ТВЕРДОВСЬКІ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Веселих Свят рідним, приятелям
і знайомим
— бажають —
Мирон і Софія ДОЛЬНИЦЬКІ,
Дітройт.

Рідним, Друзям і Знайомим
з нагоди
Воскресення Христового
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажають —
Люба і Адріян ЛАПИЧАКИ.

Дорогій Родині, Друзям і вельмишановним Знайомим, зокрема всім Членам Української Вільної Академії Наук, шлемо якнайкращі побажання радісних Свят Господнього Воскресення.
Дарія, Дам'ян і Андрій ГОРНЯТКЕВИЧІ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
З днем Христового Воскресення
вітаємо Рідних і Знайомих в краю
і на еміґрації.
Галина й Роман ЧУЧКЕВИЧІ
1820 Holmden Ave., Cleveland 9, O.

Зі Світлим Празником Христового
Воскресіння вітаємо усіх Рідних,
Приятелів і Знайомих.
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Лідія, Леонтій і Любомир Крушельницькі
Стефанія і Сильвестер Каратницькі.
Ню Йорк.

З нагоди Христового Воскресення
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та всього найкращого всім Рідним,
Приятелям та Знайомим
— бажають —
Ольга, Володимир та Ігор СОХАНІ.

Великодні святочні побажання
і привіти засилає
всім рідним, приятелям і знайомим
обабіч Атлантику
Василь КОСАРЕНКО-КОСАРЕВИЧ.

З Світлим Празником
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
— вітають —
усіх Рідних, Приятелів і Знайомих
рідним
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Г. і В. РАТИЧІ з Ріднею.

НАЙСЕРДЕЧНІШІ ПОБАЖАННЯ
з нагоди
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
засилає рідні, приятелям
і знайомим
Родина УКРАЇНСЬКИХ.

Рідні, приятелям і знайомим,
З ВОСКРЕСЕННЯМ ХРИСТОВИМ
— бажаємо —
всього найкращого!
Д-р Ілля і Стефанія КАРАНИКИ

Рідним, Друзям і Знайомим
в Краю, Америці і Канаді
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
та сповнення мрій
— щиро бажає
ОЛЕКСА МЕТЕЛЬСЬКИЙ
42 Phillips Pl.
Northampton, Mass.

Всім Рідним і Знайомим в Краю
і на еміґрації
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
— бажають —
ДАНА І ОРЕСТ ГОРОДИСЬКІ
з синком
1235 N. Artesian Ave., Chicago 22, Ill.

Рідні, Друзям, Приятелям
і Знайомим
всего добра і кращої долі
з ВОСКРЕСЕННЯМ ХРИСТОВИМ
— бажають —
Іван, Роман і Галина
ПОЛОТНЮК КОСТЮКИ
924 Lamberton St.,
Trenton, N. J., U.S.A.

ХТО ЗНАЄ щонебудь про долю і місце перебування осіб: **ЛЮБОВ СОБОТА-МАРТИНЮКОВА** і її матері **СОФІЇ ОРЛАН-СОБОТОВОЇ** зі Львова, **ГАЛІ і АЛІЦІЯ АСЕНКО** з Варшави, **МОШЛАК, ПРИСТУП, ВАСИЛЕНКО і ЗАПОРОЖЕЦЬ** з Кременчука, Полтава — зволить ввічливо подати вістку на адресу:
J. R. KOSTIUK,
924 Lamberton St., Trenton, N. J., USA

З празником
Воскресення Христового
Рідні, Приятелям та Знайомим
щирі побажання засилають
Александер і Антонина з Луковичів ОГОНОВСЬКІ

Рідні, Друзям і Знайомим та всім
КЛІЄНТАМ-покупцям „Говерли"
НАЙКРАЩИХ СВЯТ
— бажає —
Управа Української Книгарні
„ГОВЕРЛЯ"
41 E. 7th St., New York City

Кревним і знайомим
шле щире побажання
ЩАСЛИВИХ СВЯТ,
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
CHRISTINA STEFANOWYCZ
1001 Park Ave., Drexel Hotel R. 336
Minneapolis, Minnesota.

З нагоди Свят
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
пересилають щирі побажання для
Рідні, Приятелів і Знайомих
Теодозія, Михайло, Тарас ГАЛІБЕЙ
318 E. 8th St., New York 9, N. Y.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВЕСЕЛИХ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ
Друзям та Знайомим
— бажає —
Інж. ІВАН В. ТУРЯНСЬКИЙ

Бажаємо
ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ
ВЕЛИКОДНИХ
всім нашим Знайомим та Управам
українських видавництв і книгарень,
з якими є в звязках.
Михайло і Наталія ГІКАВІ
2323 W. Rice St., Chicago 22, Ill., USA

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ПРИВІТ І НАЙКРАЩІ
ПОБАЖАННЯ ДРУЗЯМ
— пересилає —
Р. ЛИСЯК.

ВЕСЕЛИХ та ЩАСЛИВИХ
СВЯТ ХРИСТОВОГО
ВОСКРЕСІННЯ
Рідним, Приятелям і Знайомим
— бажає —
ОЛЬГА ТОМАШІВСЬКА.

Ольга Коренець

З МОЇХ АМЕРИКАНСЬКИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

Прийшлося мені шукати для себе на деякий час мебльованої кімнати. Звісно, це нелегке завдання. Врешті знайшла гарну, навіть комфортову. В обширній, власній хаті жило їх там тільки двоє: подружжя кожне під сімдесятку. Ця обставина недуже припала мені до вподоби. От ми в трійку начислили б собі до двісті років. Гарне товариство, гей — гей! Та ще мені сказали, що ці бідаки втратили кілька місяців тому одиноку дочку, що мешкала з ними.

Не хочу іти до такої сумної хати. Не піду!

Та мешкати десь треба. Дах над головою безумовно потрібний. А тут у цій околиці, де мені треба — другої кімнати немає. — Хоч сідай та плач.

І я хоч-не-хоч йду у цю сумну хату.

На моїх нових господарях час не позначив виразно свого сліду. Він високий, засушений, пр'яма спина, читає без окулярів (рано о 6 годині їде до праці, і о 6 вечером приїздить). Вона також висока, також пр'яма, тільки, в супереч до худого чоловіка, тяжкої ваги жінка.

Вечором я привезла до них свої речі. Коли я на другий день рано (за моєю звичкою ранком коло полудня) вийшла до кухні, де я мала собі варити, кухонний стіл був заставлений свіжими, ще гарячими коржами (по їхньому „кейками"). Господиня пояснила мені, що у неї сьогодні вечером „пар(т)і" (цеб то тут дуже звичні товариські сходини).

І ці „парі" повторялися мало не щодня. В моїх господарів було багато родини. Раз був це син з родиною, що жив у сусідньому містечку, то брат господині зі своїми, то сестрінок, то братанка, всі з родинами. Рідше вони їхали на „парі" до своїх. „Парі" були з нагоди як уродини, чи річниці вінчання, а то були і без нагоди. На „парі" бувало весело, часами грали в карти, оглядали обов'язково телевізію і засміювалися при веселих сценках.

Траплялася ще одна нагода для „парі". Господарі були запрошені на „бейбі-шавер". Їх внучка сподівалася дитини. Уся родина мала привітати і обдарувати маленя, так сказати б включити його у родинне коло. Дарма, що його ще не було, воно мало появитися на світі щойно за два місяці.

Будуча мати, двацятирічна тендітна жіночка, чоловік якої в перших місяцях їхнього подружжя був висланий на Корею, здивувала мене своїм виглядом. Фігурка тонка — тонюсенька, як це здебільша у молодих американок буває, ще й опанцирена ґорсетом. Мабуть належала до жінок що старанно плекають свою худість і чваняться нею. Аж страшно було подумати, як ця фігуринка зможе врадити дитину.

Вернувшися з „бейбі-шавер", господиня розказувала мені, якуто величезну гору дарунків дістало „бейбі" від родини. Стяжки були і сині і рожеві на всякий випадок, чи це буде дівчинка чи хлопчик.

Подобався мені цей американський звичай. Уявляю собі, що всі ці кревні: бабуні, дідуні, тітки, вуйки, своїм приходом на „бейбі-шавер" гей би кажуть малому, ще невидимому, бейбі: „Не тільки мама і тато, але і ми усі чекаємо тебе і любимо тебе вже тепер". Після такої родинної демонстрації, думаю, відважніш мандрується малому бейбі у нове незнане життя.

Моя господиня страшенно була горда на жіночий труд. Вона залюбки повторяла:

Man's work from sun to sun,
Woman's work is never done.

(Чоловіка робота від сонця до сонця — жіноча робота не має кінця). І згідно з цим принципом увесь день вешталася роботящо по хаті: прала, прасувала, варила, пекла і перш усього порядкувала. Порядкуючи вона любила перебувати на висотах. Все найбільш роботи було в неї у горішніх запонах кухонних шаф, які чомусь то височіли під самісіньку стелю. Також занавіси у вікнах безнастанно вимагали порядкування їх на горі. Щоб туди дістатися, вживала драбинки. Ця драбинка увесь день мандрувала від вікна до вікна, від шафи до шафи. Від цього страждали мої нерви. Тріщить драбинка під господинею і я відрухово підбігаю, водночас з острахом думаючи, чи зможу я спинити її евентуальний „лет" з висот на землю. І хоча сама господиня не виявляла найменшого побоювання у цьому напр'ямі і ніяк не збіралася „летіти", все ж таки я аж до кінця мого побуту там не могла позбутися страху, коли бачила великий масив господині під стелею.

Якось у перших днях побуту у них заскочила мене господиня питанням: „Чи ви любите танцювати?" Я з англійським недуже то — думаю причулося. Вона повторяє. Ні, таки „dance". І без словника знаю, що це „танцювати". Досить незвична тема для її і мойого віку. Та годиться відповісти: „Колись любила, навіть дуже". „Бо я страшенно", оживляється вона. „Мій чоловік перший танцюрист. Він ще до недавна гуляв". (От тобі зух — із сімдесяткою на плечах!). „Найбільш мені милий цей танок" — говорить далі; вона згинає ноги в колінах, потр'ясає стопами, то одною то другою, приспівуючи: „Глянь на мої черевички". (По стилю і словам це мусів бути народній танок). „Як вам подобається? Чи і у вас таке гуляли?" „Це був певно дуже гарний танок" — відповідаю. — „Та у нас його не знали". „А що у вас гуляли?" — питається. І мені приходиться демонструвати нашу коломийку. „А яким кроком гуляли у вас вальса? Бо у нас таким" показує. І танцює і підспівує. Розгулялася бабенція аж мені дивно. Підтанцьовує і підспівує доки не задихалася і не закашлялася. Щойно тоді перестала.

Признатися, оця дивна поведінка відштовхнула мене від господині. — Така свіжа у неї рана, а вона якісь тут гопки — думається. — Що за примітивна, яка плоска натура!

Та згодом, поживши з нею, та помічаючи її поведінку, я переконалася, що вона не була ні примітивна ні плоска ані безсердечна. День її кумедних веселощів (я це відчула щойно пізніш) мусів бути її чорний день, коли то з таємних закамарків душі несподівано висовується смуток і затемнює сонце. І на ніщо здалися їй веселі сценки у телевізії чи інші малі розради. Їй треба було завернути аж у юні, безтурботні дні, до юних співанок, а то до юних танків, щоби „не датися".

Та один раз не змогла. Тоді один раз за час мойого двомісячного перебування у них, я бачила у її очах сльози. Перед Різдвом серед карток зі св'яточними побажаннями прийшов лист, адресований до Гледіс, їх померлої дочки. Очі повні сліз, тремтючі уста, — вона читала його. Опісля подала мені. Давна сердечна приятелька з далеких сторін, яка не знала про ніщо... Ніжні, теплі слова листа, сердечні, повні приятельського піклування запити, звернені несвідомо до нежиючої, були навіть для мене, чужої, понад міру жорстокі.

Та вже за мить господиня скоро-скоро стала накопичувати на столі муку, цукор, яйця, збіраючись пекти коржа. Серед цього оповідала мені, хто то сьогодні прийде до неї в гості — а опісля довго і широко, яка це буде радість для всеї родини, як вони чудово устрояться коли у внучки вже буде мале бейбі.

Останньо дістала я листа від знайомої. На мій запит, чи має відповідне товариство, відповідає: „Маю, навіть дуже сердечне. Я стрінула тут давню товаришку; в неї також багато смутку. Зійдемося — поплачемо разом — і легше стає".

Так. Українська людина, коли смуток серце стисне — мусить сплакнути.

Американська людина у хвилині смутку старається думати про щось веселе, радісне.

Наш паяццо плаче.
Їхній паяццо сміється.

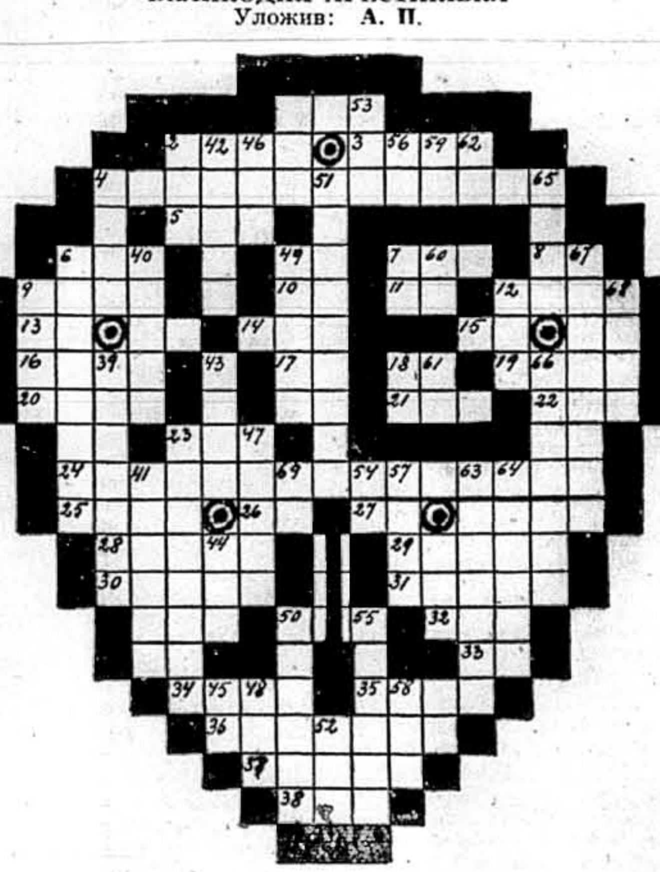
УПРАВА
ЛІТ. МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ
з нагоди
ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ
пересилає Членам-прихильникам Клюбу, звичайним Членам і Симпатикам сердечне
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Членів Товариства, Прихильників та всіх Волиняків, у розсіянні сущих, вітає
З СВЯТОМ СВІТЛОЇ ПАСХИ
та на привіти відповідає
„ВОІСТИНУ ВОСКРЕС".
Управа Товариства „ВОЛИНЬ"
1773 Bleecker St.
Brooklyn 27, N. Y.

Усім Приятелям,
Знайомим
і Учасникам
КУРСІВ ТЕХНІЧНОГО КРЕСЛЕННЯ
розкиненим у ЗДА
і Канаді
— бажаю —
УСПІХІВ
і ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
Христос Воскрес!
КОСТЬ ЦЕРКЕВИЧ
350 Grove Str.
Jersey City, N. J.

ВЕЛИКОДНЯ ХРЕСТИКІВКА

Уложив: А. П.

ЗНАЧЕННЯ СЛІВ:

Поземо: 1. Прізвище чеського будителя народу, 2. полон, 3. бурянгалапас, 4. один із днів у великодному тижні, 5. заживають хворі, 6. прізвище комуністичного провідника в сх. Німеччині, 7. місто в Румунії, 8. перший склад річки в Німеччині, 9. господарська будова, 10. нота, 11. 1. міста в Італії де перебувала 1-ша Укр. Дивізія, 12. грошова установа, 13. займенник (взад), 14. жіноче ім'я (здрібніло), 15. єгипетський бог, 16. письмо, 17. „це" в англ. мові фонетично, 18. пекло, 19. сценічний твір, 20. забіг проти чахотки (т=д), 21 обіцюють комуністи для всіх, 22. місто в Галичині (+ Д), 23. голос птиці (взад), 24. великодний привіт, 25. документи, 26. прислівник, 27 англійська буква (фонетично), 28. є на дереві, 29. частина лиця (здрібніло), 30. є в полові (однина), 31. підтримка, 32. скитальча установа (взад), 33. традиційна різдвяна страва (другий склад), 34. печиво, 35. вода в латинській мові, 36. трійливий гриб, 37. п'ястук, 38. змисл, 39. залізничий шлях (без першої букви).

Доземо: 1. забава, 2. товщ (взад +о), 4. в'язанка, 6. акушерка, 7. балка, 9. шевське знаряддя, 12. голос, 18. міра, 23. помічник, 39. настав вечір, інакше, 40. мапа, 41. старозаконні жиди (взад), 42. є в будові, 43. дотеп, 44. продовження, 45. одиниця опору, 46. має дик (взад), 47. напиток, 48. живе в воді, 49. прізвище українського гетьмана, 50. небажаний, нахабний, 51. історичне місто на Україні, 52. полудневі овочі (друга половина слова), 53. товщева рослина, 54. ріка в Азії, 55. продавець, 56. скорочення при підвищенню в службі, 57. пожива для худоби, 58. скорочення української установи, зглядно Товариства в Канаді, 59. буква фонетично, 60. нота, 61. так, в чужій мові, 62. займенник, 63. ляборатoрійний посуд (с=т), 64. край в Німеччині (е=є), 65. місце спочинку народженого Ісуса, 66. острів на Середземному морі, 67. прізвище відомого байкара, 68. будівля для безріг, 69. карта (взад).

Христос Воскрес!

Рідні, Друзям, Приятелям та
знайомим щирі побажання
ХРИСТОС ВОСКРЕС
пересилає оцею дорогою
ІЛЛЯ ПАВЛІШ з родиною.

З нагоди Свят Воскресення
Христового
найщиріші побажання
Рідні, Друзям і Знайомим
тут і за океанами шлють
Марія і Володимир БАРАГУРИ
з дітьми.

Рідним і Знайомим в Краю і за границею, як рівнож всім, що купили мої святочні великодні листи, — з нагоди Воскресення — складаю щирі побажання!
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
МИКОЛА АНАСТАЗІЄВСЬКИЙ
681 St. Peter St., St. Paul, Minn.

Рідним, Друзям та Знайомим
ВЕСЕЛИХ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ
Воскресення Христового
— засилають —
Лідія, Володимир МАРТИНЦІ
з Донькою.
183, — 4th St., Jersey City, N. J.

З нагоди Воскресення Христового
бажають всего найкращого
рідні, приятелям і знайомим:
Павло і Марія ГОЛОВАШІ
Д-р Михайло і Іванна ГОЛОВАШІ
з донями та Марія ГРИГОРЦІВ
Gary, Ind.

Родині, приятелям, з Раківця, Соснова та околиці, усім знайомим міста Бостону та колишніх таборів Шальдарфу і Пфарркірхен-у передають свої найщиріші Великодні побажання
Михайло і Пелагія КИСІЛІ
40 Paul Gore St., Jamaica Plain, Mass.

РАДІСНИХ ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ
бажаємо близьким і далеким
о. АНДРІЙ КІСТЬ, священик:
Rev. Andrey Kist,
415 — 2nd Street, N. E.
Minneapolis 13, Minnesota, U.S.A.

ВЕЛИКОДНІ ПОБАЖАННЯ
з Арізони пересилають
своїй рідні, приятелям та всім
знайомим
Орися і Володимир КОВАЛЬ

Родині, приятелам та всім
знайомим
найкращі побажання
Веселих Свят пересилають
Олександер, Наталія, Анна і Надія ГЛАДИШОВСЬКІ.

Щирі побажання з нагоди
ВОСКРЕСЕННЯ
— засилають —
Рідні, Друзям і Знайомим
Таня, Софія і Семен МИХАЙЛИШИНИ.

ВЕСЕЛИХ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ
Воскресення Христового
— бажаємо —
всім нашим знайомим.
Варвара, Володимир і Федір ОЛІЙНИК.

Рідні, Приятелям і Знайомим
РАДІСНИХ СВЯТ
Воскресення Христового
— бажають —
Стефанія і Ілля КАРАПИНКА

РАДІСНИХ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ
Воскресення Христового
Рідним, Друзям та Знайомим
— бажають —
Орися і Богдан КАРАТНИЦЬКІ.

Рідні, Приятелям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
бажає
і Великодній Привіт засилає
Д-р Богдан ОЛЕСНИЦЬКИЙ
з родиною
(Нюарк, Н. Дж.)

Родині, Приятелям та Знайомим
по цім і по тім боці океанів із нагоди
Великодня найсердечніші бажання:
ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
Христос воскрес —
Україна воскресне!
— шлють —
Михайлина та Іван СТАВНИЧІ
з родиною з Клівленду.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Рідним і Знайомим
— бажаю —
ЩАСЛИВИХ СВЯТ!
МИХАЙЛО СІРИЙ
Гленрідж — Скенектеді

Усім моїм парафіянам, рідним, землякам, знайомим і приятелям щиросердечні святкові желання:
Христос Воскрес! —
Воістину Воскрес!
на цьому місці складає
о. прот. д-р Вол. Левицький, парох,
Аллентавн, Па., Великдень 1952.

З нагоди ВЕЛИКОДНІХ СВЯТ найщиріші побажання для Родини, Вп. панам професорам К. Кононенко, І. Вовчук, І.З.Н. при УВУ, В.Ш.Д. Наук при УТГІ, Управі ТУСМ-у, та членам О.Д. ТУСМ-у в Ню Йорку як і всему членству ТУСМ-у в ЗДПА, Г.У. ООЧСУ, Г. У. СУМА, всім приятелям та друзям шле
О. і М. МОРОЗ.

Рідним, Друзям і Знайомим
з Воскресінням Христовим
бажають
ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
Юлія, Евген, Володимир і Роман ЛИСНЯКИ.

Рідним, Друзям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
— бажають —
Христина, Володимир і Микола БАРАНЕЦЬКІ
та Володимир НАЗАРЕВИЧ.

Рідним, Друзям та Знайомим
ВЕСЕЛИХ і ЩАСЛИВИХ СВЯТ
Воскресення Христового
— бажають —
ПРИТУЛИ
323 S. Regester St., Baltimore 31, Md.

П. ВІРА СОСН—КА!
Сердешно вітаю зі Святами і шлю
найщиріші побажання справді
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і багато радости!
ХРИСТОС ВОСКРЕС! **М. С.**

Усім друзям, кревним і знайомим по всім світі сущим з нагоди
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ
щастя, здоровя і сповнення наших мрій пересилають
Олена і Амброзій МАРУНЕНКО
226 Diamond St., Bethlehem, Pa.

ЩАСЛИВИХ ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ
— бажаю —
всім знайомим і мільйонам незнайомим змагунам і борцям на всякому полі визвольної боротьби
ЕВГЕН СЛОВСЬКИЙ,
4050 — 6th Ave., N. E. Seattle 5, Wash.

РАДІСНИХ і ЩАСЛИВИХ СВЯТ
Христового Воскресіння
Рідні, Друзям, Знайомим і Кралянам
— бажають —
Д-р Михайло, Галя і Юрій ГОДОВАНЦІ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Архп. Григорія, Духівництво
і Вірних УАПЦ вітаємо
зі Святом Воскресіння Христового!
Паніматка О. ВИКОВЕЦ,
ТЕО. СИДОРЕНКО.

Пошукую **ТАТ'ЯНУ ОЛ. ЛЕОНТІЄВУ-БАБІН та АЛІКА** з Києва., Волод. вул. Прошу писати:
A. BABIN
3306 North 17th Street,
Philadelphia 40, Pa., U.S.A.
